

MENDELOVA UNIVERZITA v BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**ANALÝZA POTENCIONÁLNÍ ZÓNY VOLNÉHO OBCHODU
MEZI EVROPSKOU UNIÍ A MERCOSUREM**

Bakalářská práce

Autor: Michaela Tomášková

Vedoucí práce: Mgr. Martin Hrabálek, Ph.D.

Brno 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: *Analýza potencialní zóny volného obchodu mezi Evropskou unií a Mercosurem* zpracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b Zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací. Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně, dne:

.....

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Martinu Hrabáčkovi, Ph.D. za odborné vedení, za cenné rady a připomínky. Dále patří poděkování mým nejbližším za podporu nejen při psaní mé práce, ale po dobu celého mého studia.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na analýzu potencionální zóny volného obchodu mezi Evropskou unií a Mercosurem. Ke vzniku zóny volného obchodu mezi oběma uskupeními by došlo podepsáním Asociační dohody, která je předmětem vyjednávání již několik let. Teoretická část se věnuje vysvětlení základních pojmů, které jsou spojeny s integračními procesy a základní charakteristice vývoje integrace v Latinské Americe. Předmětem analytické části jsou vzájemné vztahy mezi Evropskou unií a Mercosurem, jejich historie a vývoj. Součástí práce je také vzájemná obchodní výměna mezi oběma bloky, která je zde graficky znázorněna. Cílem práce je identifikovat hlavní překážky, které brání vzniku zóny volného obchodu a popsat současnou situaci vyjednávání Asociační dohody.

Klíčová slova

Mercosur, Evropská unie, interregionalismus, Asociační dohoda, zóna volného obchodu

Abstract

This bachelor thesis focuses on the analysis of a potential free-trade area between European Union and the Mercosur. The formation of the free-trade area between both groupings would be done by signing the Association agreement, which has been the subject of negotiations for several years. The theoretical part is dedicated to the explanation of basic terms that are associated with the integration processes and a basic characteristic of the development of the integration in Latin America. The subjects of the analytical part are the relationships between the European Union and Mercosur, their history and evolution. Another part of the thesis is a mutual business exchange between both integration blocs, which is graphically symbolized. The goal of the thesis is to identify the main obstacles that prevent the formation of the free-trade area and to describe the current situation of negotiations of the Association agreement.

Keywords

Mercosur, European Union, interregionalism, Association agreement, free-trade area

Obsah

ÚVOD	7
CÍL PRÁCE A METODOLOGIE	9
1 TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1 Definice integrace	10
1.2 Definice pojmů souvisejících s integračními procesy	11
1.3 Klasifikace integračních uskupení	13
1.4 Kritéria členění regionálních seskupení	15
1.5 Integrační procesy v Latinské Americe	17
2 ANALYTICKÁ ČÁST	21
2.1 Vyjednávání mezinárodních dohod z pozice EU	21
2.2 Společný trh Jihu – MERCOSUR	23
2.2.1 Vznik MERCOSURU	23
2.2.2 Vývoj MERCOSURU	25
2.2.3 Problémy MERCOSURU	27
2.3 Historie vztahů mezi EU a Mercosurem	29
2.4 Mezuregionální rámcová dohoda o spolupráci mezi EU a Mercosur	31
2.5 ASOCIAČNÍ DOHODA	33
2.6 Vzájemná obchodní výměna mezi EU a MERCOSUREM	36
2.7 Současný stav vyjednávání o FTA	42
2.8 Hlavní překážky vzniku FTA	45
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
SEZNAMY	58

ÚVOD

MERCOSUR neboli Společný trh Jihu je integrační uskupení v Latinské Americe, které vzniklo v roce 1991 podepsáním Smlouvy z Asunciónu. Zakládajícími členy se staly Argentina, Brazílie, Uruguay a Paraguay. V roce 2012 se k tomuto uskupení přidala Venezuela. Mercosur představuje ekonomické a politické seskupení, které je považováno za nejúspěšnější integrační projekt v Latinské Americe. Má velký ekonomický potenciál a tvoří významný světový trh. Země Mercosuru se převážně zaměřují na zemědělství, které se významnou měrou podílí na zahraničním obchodu. Hlavní pozici v tomto regionálním uskupení zastává Brazílie, která je největším a nejlidnatějším státem Latinské Ameriky a představuje největší a nejvýznamnější ekonomiku tohoto regionu. Brazílie je také členem uskupení BRICS a G-20. Brazilská pozice má velký vliv na vývoj Mercosuru a také na vyjednávání Asociační dohody s Evropskou unií.

Již od samého počátku fungování Mercosuru projevila Evropská unie zájem o navázání bližších vztahů s tímto regionálním uskupením. Již v roce 1995 podepsaly obě strany Mezuregionální rámcovou dohodu o spolupráci, jejímž obsahem byla především politická a obchodní spolupráce. Tato smlouva měla být jakýmsi předstupněm k podepsání Asociační dohody a v platnost vstoupila v roce 1999. Od té doby začala oficiálně probíhat vyjednávání o uzavření Asociační dohody a zóny volného obchodu mezi EU a uskupením Mercosur. Jednání se však v roce 2004 ocitla ve slepé uličce a k jejich obnovení došlo po dlouhých 6 letech v roce 2010.

Tato Asociační dohoda by propojila dvě velice silné regionální uskupení a umožnila by tak vytvořit největší hospodářský prostor na světě, který nemá v současné době období. Oběma regionálním uskupením jak EU tak Mercosuru, jejichž celkový počet obyvatel přesahuje 750 miliónů, by tato dohoda měla přinést pozitivní dopady v oblasti hospodářské a politické. V ekonomické oblasti by umožnila vznik zóny volného obchodu, čímž by došlo k liberalizaci obchodu a k odstranění vzájemných překážek, které brání obchodování. Došlo by tak k nárůstu vzájemného obchodu. Navíc v současné době Mercosur nevyjednává o žádné jiné asociační dohodě s jiným státem nebo uskupením a

proto je pro něj tato dohoda unikátní a Evropské unii by na světovém trhu přinesla značné výhody. Zatímco EU již v regionu Latinské Ameriky uzavřela asociační dohody s Peru a Kolumbií, díky čemuž mezi nimi vznikla zóna volného obchodu.

Autorka si téma „Analýza potencionální zóny volného obchodu mezi Evropskou unií a Mercosurem“ vybrala z důvodu zájmu o region Latinské Ameriky, ale především kvůli aktuálnosti tohoto tématu. V roce 2010 došlo k obnovení vyjednávání, avšak obě uskupení si až na jaře roku 2016 vyměnily vzájemné nabídky týkající se vzájemného přístupu na trhy. Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části teoretickou a analytickou, při čemž jejich obsahem jsou dílčí kapitoly. Teoretická část se nejprve zaměřuje na vysvětlení pojmu integrace a dalších termínů, které s ní souvisejí. Dále je v této části uvedena klasifikace integračních uskupení a poté rozdělení integračních uskupení dle různých kritérií. Poslední teoretická část se snaží podat přehled o průběhu integračních procesů v Latinské Americe.

První kapitola analytické části se snaží popsat, jak EU vyjednává o mezinárodních dohodách a kdo má tuto pozici v rámci institucionálního nastavení EU na starost. Další kapitola se věnuje Mercosuru a popisuje především jeho vznik, vývoj a problémy. Poté se práce zaměřuje na historický vývoj vztahů mezi EU a Mercosurem, při čemž další kapitola se věnuje počátkům navázání vztahů mezi oběma bloky a především se zabývá charakteristikou Mezuregionální rámcové dohody o spolupráci. Dále se další kapitola snaží popsat charakteristiku a průběh vyjednávání Asociační dohody. Součástí analytické části je kapitola vzájemné obchodní výměny mezi oběma bloky. V neposlední řadě jsou obsahem této bakalářské práce kapitoly, které zachycují současný stav vyjednávání Asociační dohody a popisují hlavní překážky, které brání vzniku zóny volného obchodu mezi Evropskou unií a Mercosurem.

CÍL PRÁCE A METODOLOGIE

Cílem předkládané bakalářské práce je podat ucelený přehled o průběhu vyjednávání zóny volného obchodu mezi Evropskou Unií a Mercosurem. Tato práce se snaží zodpovědět hlavní výzkumnou otázku: „Jaké jsou hlavní překážky, které brání vzniku zóny volného obchodu?“ Dílčím cílem analytické části je analýza vzájemných obchodních vztahů mezi EU a Mercosurem se zaměřením na vývoj obchodu se zbožím, komoditní strukturu obchodu a tok přímých zahraničních investic.

Bakalářská práce pracuje převážně s metodikou literární rešerše, která spočívá především ve vyhledávání, shromažďování, zpracování a třídění dat. Při hodnocení vývoje vzájemných obchodních vztahů je použita analýza časové řady ekonomických ukazatelů. Pro přehlednější zachycení těchto dat jsou použity zobrazovací metody, jako jsou grafy a tabulky vytvořené autorkou na základě statistických dat Eurostatu a dokumentů zpracovaných Evropskou komisí. Tato bakalářská práce čerpá údaje z primárních i sekundárních zdrojů. Zejména v teoretické části jsou používány odborné knihy z domácí i světové literatury. Vzhledem k aktuálnosti tématu tato práce pracuje s velkým množstvím internetových zdrojů a odborných časopisů, které jsou především cizojazyčné. Významný zdroj informací představují elektronické zprávy vydávané Evropskou komisí o průběhu vyjednávání mezi Mercosurem a EU.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Po pádu železné opony a zániku bipolárního světa se do popředí zájmu dostávají regionální integrační procesy. V průběhu 90. let 20. století tak v mnoha regionech světa dochází k obnově starých regionálních procesů a převratnou rychlostí začínají vznikat regionální integrace nové. Důvodem je především konec studené války a s tím související uvolnění napětí, proměna mezinárodního systému, opakující se obavy o stabilitu mezinárodního ekonomického systému a multilaterálního obchodního pořádku a dále také nárůst demokracie ve světě. V současné době jsou integrační procesy důležitým prvkem mezinárodní i regionální politiky a vyjadřují politický a ekonomický postoj účastnického se státu. Regionální integrace posiluje vnitroregionální obchod a tím posiluje ekonomickou situaci jednotlivých států. Následující kapitola se pro lepší pochopení pojmu integrace bude snažit několika uvedenými definicemi objasnit, co to vlastně integrace znamená (Waisová, 2009, s. 27 -29).

1.1 Definice integrace

Za jednu z prvních definic integrace se považuje Haasova definice (1958), která uvádí: *„integrace je proces, při němž jsou političtí aktéři z rozdílného národního prostředí vedeni k tomu, aby přesunuli svou loajalitu, očekávání a politické aktivity k novému centru, jehož instituce disponují jurisdikcí nad již existujícími státy, anebo ji požadují.“* Sám Haas si však uvědomoval, že tato definice poskytuje nedostatečnou teoretickou základnu pro výzkum regionálních integračních procesů (Waisová, 2009, s. 39)

Další pohled na integraci nám v 60. letech 20. století přinesla Galtungova strukturální teorie integrace. J. Galtung (1968) definuje integraci jako: *„proces, kdy dva nebo více aktérů vytvářejí nového aktéra. Když je tento proces dokončen, aktéři jsou integrováni. Opačně, dezintegrace je proces, kdy se jeden aktér rozdělí na dva či více aktérů. Když je tento proces dokončen, aktéři jsou dezintegrovaní.“*

Ve stejném období jako Galtung se konceptualizací teorie integrace zabýval J. Nye, který však integraci jako takovou nedefinoval. Ale důležité je jeho rozdělení integračních procesů na tři typy: ekonomickou integraci, sociální integraci a politickou integraci, přičemž tyto uvedené typy mohou být dále děleny do osmi podtypů. Nyeovým cílem bylo

přesněji uchopit a vysvětlit integrační chování za pomoci měřitelných ukazatelů, jelikož obecná teorie by takové měření neumožňovala. Spojení Nyeovy a Galtugovy teorie nám poskytuje uvažovat o různých formách integrace např. jako o teritoriální/regionální ekonomické integraci, která slučuje země, které spolu sousedí a jsou si kulturně podobné (příklad Společný trh Jihu) tak i o funkcionální integraci založené na podobnosti a hodnotách bez jakékoliv územní blízkosti (příkladem může být zóna volného obchodu mezi USA a Izraelem nebo předmět této bakalářské práce potencionální zóna volného obchodu mezi EU a Mercosurem) (Waisová, 2009, s. 40-44).

1.2 Definice pojmů souvisejících s integračními procesy

Integrační procesy souvisí s mnohými procesy, které ovlivňují současnou civilizaci a utvářejí svět. Jsou jimi především globalizace, multilateralismus a v neposlední řadě regionalismus, který s regionální integrací úzce souvisí. Pro lepší pochopení integračních procesů mezi EU a Mercosurem si v této kapitole uvedeme definici těchto pojmů.

Globalizace je fenoménem současné doby, který zasahuje do života každého z nás. Existuje mnoho definic, mnou vybraná je ta, již uvádí pan Žaloudek (2004): „*Globalizace je označení pro proces propojování světové ekonomiky, kultury a způsobu života probíhající od konce 2. světové války, ale urychlený v 90. letech 20. století pádem železné opony a rozvojem informační sítě Internetu.*“ Z hlediska světové ekonomiky je globalizace vnímána jako proces vesměs kladný. Jelikož díky jejím silám dochází k odstraňování obchodních bariér, k urychlení, rozšiřování a prohlubování ekonomických aktivit (zvyšování nabídky a kvality zboží a služeb, růst životní úrovně, širší a svobodnější přístup k informacím). Dále dochází k integraci aktivit, které jsou geograficky vzdálené, což může vést ke vzniku integračních uskupení, ale globalizace může mít také negativní dopady, jako je např. znečišťování životního prostředí, prohlubování rozdílů mezi bohatým a chudým obyvatelstvem, apod. (Cihelková, 2010, s. 4).

Multilateralismus můžeme vnímat jako určitou reakci na globalizaci. Může být definován jako „*proces celosvětové liberalizace ekonomických vztahů, který započal uvolňováním překážek pro obchod se zbožím podepsáním Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) v roce 1947 a posunul se do širších oblastí obchodu, služeb, investic, zemědělství či práv duševního vlastnictví s jeho sofistikovanější nástupkyní – Světovou obchodní organizací (WTO)*“ (Cihelková, 2010, s. 43).

Od poloviny 20. století dosahují regionální integrační procesy značné intenzity. Vznikla tři Evropská společenství (položen základ nejpokročilejší integrace současnosti), proto se začíná hovořit o tzv. regionalismu. Dle L. A. Winterse (1996) lze regionalismus definovat jako: „*jakoukoliv politiku zaměřenou na snižování obchodních bariér mezi zeměmi bez ohledu na to, zda jsou tyto země sousedící či vůbec sobě blízké*“. Dále R. E. Baldwin (1997) uvádí: „*regionalismus je zapotřebí chápat z pohledu procesu integrace (což je ovšem rovněž jistý typ hospodářské politiky), která z globálního hlediska sice vede k propojování a růstu soudružnosti jednotlivých částí světové ekonomiky, z regionálního hlediska však přispívá k vytváření těsnějších vazeb mezi několika národními státy*“ (Cihelková, 2010, s. 2).

V 90. letech na základě nového uspořádání světa neboli jinak řečeno v období multipolarizace, dochází ke vzniku mnoha integračních seskupení a začíná se formovat nový druh regionalismu tzv. nový regionalismus¹. Z toho logicky vyplývá, že musel existovat nějaký „starý regionalismus“. Tyto dva typy se od sebe liší zejména tím, že nový regionalismus je mnohem otevřenější a spontánnější proces, který odráží jak státní aktivity, tak také činnosti nestátních aktérů, přičemž zejména ty přispívají k posilování regionalismu zdola a oslabují význam teritoriální blízkosti integrace. Nový regionalismus můžeme definovat jako: „*multidimenzionální proces regionální integrace, který zahrnuje ekonomické, politické, sociální a kulturní aspekty. Je to celý komplex politik, nikoliv jedna politika a sahá daleko za pouhou myšlenku zóny volného obchodu*“.

---

¹ Nový regionalismus bývá často označován jako třetí fáze regionalismu.

Noví regionalisté přímo nerozlišují rozdíl mezi integrací a spoluprací, která mezi členy probíhá a řadí mezi integrační uskupení např. regionální fóra, kdy k integraci, jež byla definována v předchozí kapitole, zatím nedochází (Cihelková, 2010, s. 58-60).

1.3 Klasifikace integračních uskupení

Rozdělit lze jednotlivá integrační seskupení podle různých kritérií, většina autorů se shoduje především na existenci – neexistenci: volného pohybu zboží, společné obchodní podmínky, volného pohybu služeb, volného pohybu pracovní síly, volného pohybu kapitálu, koordinace hospodářské politiky, spolupráce v dalších oblastech, institucionální struktury, systému řešení sporů. V této kapitole budou proto vyjmenovány a popsány jednotlivé formy integračních procesů od nejnižšího stupně po nejvyšší.

- a) **Regionální fórum** – není založeno na formální dohodě, je to uskupení států, které se společně pravidelně scházejí, aby konzultovaly otázky (ekonomické, politické, bezpečnostní) související s jejich vzájemnými zájmy. Jako příklad regionálního fóra můžeme uvést Regionální fórum ASEAN (členy jsou jak státy ASEAN tak i země a mezivládní organizace, které se zajímají o posílení a udržení bezpečnosti v jihovýchodní Asii) (Waisová, 2009, s. 62)
- b) **Státem podporovaná regionální integrace** – představuje regionální seskupení, jež vzniklo na základě politických rozhodnutí vlády a které vede k postupnému snižování bariér v oblasti obchodu a investic. Zpravidla dochází k dohodě mezi členskými státy o snížení cel u některých komodit, nikoliv k jejich odstranění. Seskupení tak mohou mít podobu preferenční obchodní zóny nebo sledovat výrazné politické cíle. Příkladem může být Latinskoamerické integrační sdružení a Organizace pro hospodářskou spolupráci (Cihelková, 2007, s. 9).
- c) **Zóna volného obchodu** – představuje nejnižší stupeň regionální integrace, která je institucionalizovaná, to znamená, že je povinně registrovaná u WTO dle příslušné výjimky z multilaterálních pravidel. Země, které jsou členy, postupně odstraňují viditelné obchodní překážky, kterými jsou cla, kvantitativní omezení obchodu (kvóty) a ostatní omezení (technické a veterinární normy). Díky tomu se zboží mezi státy ZVO může volně pohybovat, vztahy mimo ZVO si však každá země určuje sama. Příkladem je COMESA nebo bychom také do této kategorie

mohli zařadit i případnou zónu volného obchodu mezi EU a Mercosurem (Cihelková, 2007, s. 10).

- d) **Celní unie** – je regionální integrace, kde dochází k volnému pohybu zboží. Členské státy uplatňují společnou obchodní politiku vůči nečlenským zemím. Ta je nejčastěji realizována pomocí společného celního sazebníku. Příkladem celní unie je Andské společenství (CAN) nebo Jihoafrická celní unie (SACU).
- e) **Regionální a funkcionální mezivládní organizace** – představuje uskupení států, jež bylo založeno na základě multilaterální mezinárodněprávní smlouvy. Toto uskupení má vlastní orgány a kompetence a je tvořeno nejméně dvěma státy. Příkladem regionální organizace, která spojuje státy z hlediska územní blízkosti je Sdružení států jihovýchodní Asie (ASEAN) a příkladem funkcionální organizace je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).
- f) **Společný trh** – již nezahrnuje jen volný pohyb zboží, ale také volný pohyb osob, služeb a kapitálu přes. Hlavní podstatou je uvolnění veškerých toků souvisejících s rozvojem obchodu a ekonomiky. Příkladem společného trhu je Karibské společenství a společný trh (CARICOM).
- g) **Měnová unie** – představuje společný trh, který je doplněný o společnou měnu, zahrnující jednotný měnový systém a centrální banku. Příkladem kromě všem dobře známé Evropské měnové unie, je Východokaribská měnová unie, která používá východokaribský dolar (Waisová a kol., 2009, s. 63-64).
- h) **Hospodářská unie** – představuje vysoký stupeň integrace, kde společný trh vyžaduje úplné sjednocení monetární a fiskální politiky. Dochází k plné integraci členských států v nadnárodních institucích, které jsou odpovědné za vytváření společné hospodářské politiky a také jednotného daňového systému. V současné době se tomuto stupni integrace blíží jen Evropská unie.
- i) **Politická unie** – představuje nejvyšší institucionální stupeň integrace, který zahrnuje úplnou ekonomickou integraci, ale i společné politicko-sociální struktury (oslabování národní suverenity). V praxi to znamená, že dochází ke spojení do té doby nezávislých států v jeden celek se společnými centrálními orgány, parlamentem a institucemi zajišťujícími suverenitu jednotného celku (Cihelková. 2007, s. 12).

- j) **Federace** – představuje institucionální uspořádání, které má formu suverénního státu a liší se od ostatních pouze ústřední vládou, kterou zahrnuje do svých ústavně zakotvených rozhodovacích procedur regionální jednotky.
- k) **Regionální stát** - je považován za nejvyšší stupeň regionalizace. Neaspiruje takovým stupněm homogenity a suverenity jako národní stát, proto se od něho odlišuje. Autorita, moc a rozhodovací procesy jsou decentralizovány na lokální, mikroregionální a makroregionální úroveň (Waisová, 2009, s. 65).

1.4 Kritéria členění regionálních seskupení

V předchozí kapitole byly naznačeny různé institucionální formy regionálních integrací. Jenomže tyto definované formy nejsou pro současný regionalismus dostačující a neumožňují nám popsat všechny aspekty integračních procesů. Proto pro lepší zachycení a vysvětlení nových trendů jednotlivých regionálních uskupení si uvedeme i další kritéria členění (Waisová, 2009, s. 67).

Jako první kritérium lze uvést **počet a charakter účastníků** integračního procesu. Podle počtu účastníků se integrační seskupení člení na bilaterální (příkladem může být zóna volného obchodu mezi Kanadou a Kostarikou) a multilaterální (jako příklad můžeme uvést pro nás v této práci významný obchodní blok Mercosur). Dle charakteru účastníků lze rozlišovat integrační procesy jako následující varianty, vztah integračního uskupení a jedné další země, v podstatě jde o bilaterální dohodu neboli bilateralismus. Příkladem může být regionální obchodní dohoda mezi Evropským společenstvím a Mexikem. Dále jako vztah integračního uskupení a skupiny zemí, jedná se svým způsobem o multilaterální dohodu (mnohostranný vztah). Příkladem je Evropský hospodářský prostor, což je společný trh mezi EU a třemi zeměmi ESVO (Norskem, Islandem a Lichtenštejnskem). V posledním případě jde o vztah mezi dvěma integračními uskupeními, nazývaný interregionalismus. Tento typ se objevuje zřídka, ale spoustu dohod je ve vyjednávání, a to zejména ze strany Evropské unie s jinými integračními seskupeními. Tato bakalářská práce se zabývá příkladem interregionálního vztahu mezi EU a Mercosurem, které představují dvě integrační uskupení a právě schválením Asociační dohody, by došlo k jejich propojení a vzniku největšího integračního celku na světě. Jiným příkladem interregionalismu z Latinské Ameriky je UNASUR, což je

sdružení všech jihoamerických zemí, které de facto spojilo dvě doposud existující regionální uskupení, a to Andské společenství národů a Mercosur (Cihelková, 2007, s. 128-142).

Jako druhé kritérium bývá označována tzv. **hloubka regionalismu**, která je charakterizována jako dosažená míra (hloubka) integrace, jež zasahuje do ekonomických vztahů svých členů. Jsou rozlišovány dva základní stupně hloubky, a to buď mělký, nebo hluboký regionalismus. Mělký regionalismus je charakterizován odstraňováním překážek pro pohyb ekonomických faktorů na hranici národních států. Jedná se především o liberalizaci vnějších vztahů, která nemá přímo vliv na vnitřní ekonomické prostředí státu a odpovídá regionálním dohodám WTO. Nejčastější formy mělkého regionalismu jsou zóna volného obchodu a celní unie. Naproti tomu hluboký regionalismus znamená odstraňování překážek mimo hranice států a dostává se za hranice společného trhu. Přináší i výrazné zásahy do suverenity států a rozsáhlejší rozhodovací a výkonný institucionální systém integrace. Příkladem hlubokého regionalismu může být samotná Evropská unie (Cihelková, 2007, s. 13).

Posledním třetím kritériem je **ekonomická úroveň neboli úroveň rozvoje**. Dle tohoto kritéria můžeme regionální dohody rozdělit podle vztahu mezi vyspělými státy, rozvojovými státy nebo mezi oběma skupinami států navzájem. V podstatě vychází z rozdělení světové ekonomiky na bohatý Sever a chudý Jih, na jehož základě lze tohle kritérium rozdělit do tří skupin integrace. První je severo-severní integrace, která je z historického hlediska nejstarší a upravuje vztahy mezi vyspělými státy. Dosahuje vyššího stupně integrace, příkladem je Evropská unie. Za druhou skupinu můžeme označit integraci jiho-jihní, jež je integrací mladší, a nejčastěji se týká integrace mezi rozvojovými zeměmi. Jejím důvodem jsou především politické motivy a k motivům ekonomickým dochází zpravidla později. Nejčastěji se jedná o odstraňování překážek pro pohyb zboží na hranicích států. Poslední a relativně novou a dynamickou skupinou je integrace severo-jihní. Ta se odehrává mezi státy, kterou si nejsou rozvojově ani ekonomicky podobné (mezi vyspělými a rozvojovými státy). Motivací ze strany rozvinutých zemí je snaha zajistit si bezpečnější přístup na rozvinuté trhy a s tím souvisí nárůst obchodu a investic, při čemž některé vyspělé země se tak snaží zlepšit ekonomické

podmínky v méně rozvinutých zemích a chápou to jako formu rozvojové spolupráce. Příkladem severo-jihní integrace může být Severoamerická zóna volného obchodu (NAFTA), kde vyspělý sever představuje Kanada a USA a chudší jih Mexiko (Waisová, 2009, s. 68-69).

1.5 Integrační procesy v Latinské Americe

Již v první čtvrtině 19. století, krátce po udělení nezávislosti zemím Latinské Ameriky, se v tomto regionu objevují první myšlenky propojení států ve větší celek. Nositelem těchto idejí byl Simon Bolívar, který zamýšlel vytvořit konfederativní soustátí s centralizovanými prvky, kdy by vznikla velká španělská Amerika. Tato myšlenka byla diskutována na Panamském kongresu, ale bohužel státy po koloniální nadvládě přišly o zájem o jednotný kontinentální postup a přiklonily se tak k prosazování partikulárních zájmů. Jediným realizovaným projektem v té době v jižní Americe byla tzv. Velká Kolumbie, která však neměla dlouhého trvání a po čase došlo k jejímu rozpadu. Po smrti Bolívara došlo na dlouhý čas k útlumu latinskoamerické jednoty (Springerová, 2009, s. 252-253).

Až v 60. letech 20. století se do popředí zájmu v Latinské Americe dostává praktická podoba regionální integrace. V roce 1960 vznikly první uskupení, Latinskoamerické sdružení volného obchodu (známé pod zkratkou ALALC či LAFTA) a Středoamerické sdružení společného trhu (MCCA). Tyto dvě uskupení jsou představiteli tzv. starého regionalismu, mezi který můžeme také zařadit také tzv. Andský pakt, který vznikl v roce 1969 smlouvou z Cartageny a existuje v podstatě dodnes, jelikož se v roce 1996 přejmenoval na Andské společenství národů (CAN)². Všechny tyto uvedené regionální seskupení se během následujících let neseťkaly s příliš velkým úspěchem a došlo k utlumení jejich činnosti. Jako příčiny můžeme označit nerovnoměrný ekonomický růst členských zemí, politizace integračních otázek, neochota členských zemí podřídit se dohodám na úrovni organizace, ale také politická nestabilita v regionu či nedostatečná schopnost vůdcovství regionálních organizací. Navíc v 80. letech region Latinské

---

² Mezi zakládající země CAN patřila Bolívie, Chile (odešlo v roce 1976), Kolumbie, Ekvádor a Peru. Později se připojila Venezuela, ta se však z uskupení rozhodla vystoupit v roce 2006 z důvodu nesouhlasu s podepsáním smluv o zóně volného obchodu mezi USA a Kolumbií a USA a Peru. Poté se Venezuela rozhodla vstoupit do Mercosuru. V současné době je CAN celní unie a tvoří protiváhu Mercosuru.

Ameriky zasáhla krize, která měla dopad na systém starého regionalismu a zastavila tak prohlubování integrace (Hrabálek, 2014, s. 76-77).

Devadesátá léta přinesly znovuzrození již dříve existujících integračních uskupení a také vznik nových, a to v důsledku konce studené války, internacionalizace světového hospodářství a také toho, že v regionu Latinské Ameriky se nacházely jen samé demokratické režimy. Oživení integračních procesů se týkalo zejména Andského paktu, který se transformoval v Andské společenství národů (CAN), a dále také Karibského společenství (CARICOM). Vznikly však i dvě zcela nové seskupení, jimiž jsou v roce 1991 založený Společný trh Jihu – MERCOSUR (považován za nejúspěšnější integrační projekt v LA) a dále Severoamerické pásmo volného obchodu - NAFTA, jež vzniklo v roce 1992³ (Adamcová, Gombala, 2001, s. 55).

Později na začátku 21. století vznikly v latinskoamerickém regionu další integrační uskupení. Na základě bilaterální smlouvy mezi Venezuelou a Kubou se na sklonku roku 2004 začala formovat zcela specifická forma integrace tzv. Bolívarská aliance pro Ameriky – ALBA⁴, za jejímž vznikem stál bývalý venezuelský prezident Hugo Chávez. Tato smlouva se zaměřovala především na výměnu venezuelské ropy za kubánskou lékařskou pomoc. ALBA naprosto odmítá neoliberalní principy a transnacionální kapitál, postrádá institucionální strukturu a její aktivity stojí na prezidentských summitech. Základním principem tohoto uskupení je vzájemná výměna zboží a služeb za maximálního využití komparativní výhody a také možnosti využívat potencional Petrocaribe, jež umožňuje nákup ropy za zvýhodněné ceny. V současné době jsou dalšími členy ALBA Bolívie, Ekvádor, Nikaragua, Antigua a Barbada, Dominika, Svatý Vincent a Grenadiny. ALBA je postavená na silné ideologii a unilateralismu Venezuely a zvyšuje napětí především ve vztazích s USA (Waisová, 2009, s. 270-272).

---

³ V 90. letech se diskutovalo ještě o jedné formě integrace, a to o tzv. Zóně volného obchodu Ameriky (FTAA), která by spojovala celou Ameriku (jak státy Severní, tak Jižní Ameriky, vyjma Kuby). Projekt se však setkával s větším odporem některých států v kritických oblastech, jako je zemědělství, proto k realizaci nedošlo.

⁴ Původní název byl Bolívarská alternativa pro Ameriky, k přejmenování došlo v roce 2009.

Za potenciálně nejzdařilejší a největší integraci v regionu je v současné době považována Unie jihoamerických národů, známá pod zkratkou UNASUR. Ta spojuje všechny státy CAN a Mercosuru, ale přesto tyto dvě uskupení nadále aktivně fungují⁵. Hlavním iniciátorem projektu propojení všech států Jižní Ameriky je Brazílie, která představuje v regionu hegemonu (jak rozlohou, tak populací i ekonomikou) a nejčastěji tak mluví za sdružení navenek. Již v roce 2004 vzniklo Jihoamerické společenství národů (CSN), jehož cílem bylo vytvořit novou integraci, která by pokrývala celou Jižní Ameriku. Stalo se tak přímým předchůdcem UNASURu, který vznikl podepsáním zakládající listiny v roce 2008, díky níž vznikl také generální sekretariát se sídlem v Quitu a parlament v Cochabambě. Vzorem pro založení UNASUR byla Evropská unie. Organizace řeší mnoho regionálních záležitostí, jako jsou demokracie, vzdělání, energetika, životní prostředí, infrastruktura, bezpečnost a odstranění sociálních nerovností (Encyclopaedia Britannica, 2016).

I přestože v současné době pravděpodobně pro většinu států v Latinské Americe je hlavním předmětem zájmu UNASUR, vzniklo v posledních letech několik nových integračních projektů. Například v roce 2011 vzniklo Společenství latinskoamerických a karibských států (známé pod zkratkou CELAC), do kterého patří 33 suverénních států Ameriky kromě Kanady a USA. Není ovšem jasné, jestli lze chápat CELAC jako uskupení integrační, nebo pouze kooperační, jelikož není úplně zřejmé, jakou cestou bude CELAC směřovat. CELAC nechce nahrazovat současné integrační uskupení jako je MERCOSUR nebo UNASUR, ale fungovat vedle nich.

Dalším integračním projektem, který byl založen v nedávné době, je Pacifická aliance. Členy tohoto integračního projektu jsou státy (Mexiko, Kolumbie, Peru a Chile), které mají společné pouze to, že jejich břehy omývá Tichý oceán, jinak se od sebe velmi odlišují. Jedná se o státy, které jsou ekonomicky silné, jelikož jejich HDP tvoří více jak

---

⁵ Kromě zemí MERCOSURu a CAN jsou členy Guayna, Surinam a Chile

třetinu celé Latinské Ameriky. Cílem tohoto uskupení je zóna volného obchodu a kooperace politik s asijskými státy, které leží na opačné straně Pacifiku. Vystává zde však otázka, jak budou schopny tyto poměrně rozdílně orientované země spolupracovat (Hrabálek, 2014, s. 81).

2 ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Vyjednávání mezinárodních dohod z pozice EU

Po vzniku celní unie (1. července 1968) nemůže žádná členská země Evropské unie provádět samostatně svou vlastní nezávislou zahraniční obchodní politiku, a tedy ani vyjednávat o mezinárodních dohodách s jinými státy a integračními uskupeními. Evropské společenství vystupuje na mezinárodním trhu jako jeden celek a společná obchodní politika se stala výlučnou pravomocí Společenství, což můžeme najít v článku 207 Smlouvy o Evropské Unii (Lisabonská smlouva), bývalý čl. 133 Smlouvy o založení Evropského společenství. Společná obchodní politika je založena na jednotných principech, zvláště jedná-li se o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod týkajících se obchodu se zbožím a službami, obchodní aspekty duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a opatření na ochranu obchodu – dumping a subvence (Fričová, 2016).

Vyjednávání o mezinárodních obchodních dohodách je dlouhý proces, který obvykle trvá několik let a ze strany EU za něj zodpovídá především Evropská komise⁶. Ta před zahájením oficiálních obchodních jednání provádí dlouhodobé měsíční přípravy. Během kterých posuzuje dopad dohody na evropské podniky a spotřebitele, provádí veřejné konzultace, dále vede formální a neformální dialogy mezi Komisí a danou zemí nebo regionem, a to z důvodu stanovení základních témat, kterých se dohoda bude týkat. Po těchto přípravných krocích musí Komise požádat Radu ministrů (tvořena ministry jednotlivých členských zemí) o souhlas, aby jednání o dohodě mohlo započít. Rada stanovuje cíle, kterých by se Komise během jednání měla snažit dosáhnout. Po dobu vyjednávacího procesu má Komise povinnost pravidelně informovat Radu a Evropský parlament o pokroku ve vyjednávání. Když se podaří dospět k závěru, musí dohodu

---

⁶ Evropská komise představuje hlavní výkonný orgán EU, který odpovídá za předkládání nových návrhů evropské legislativy a zodpovídá za provádění rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU. Dále disponuje výkonnými pravomocemi v oblastech hospodářské soutěže a zahraničního obchodu. Každý členský stát je zastoupen jedním komisařem, při čemž každý komisař má přidělen jednu oblast politiky, za niž nese odpovědnost. Předsedou Evropské komise je v současné době Jean-Claude Juncker. Evropská komise má rovněž odpovědnost za výbory, které odpovídají za provádění právních předpisů Unie (Novák, 2016).

podepsat Rada EU a poté Evropský parlament buď text smlouvy schválí, nebo zamítne, ale nesmí ho pozměnit. Členské státy poté vyjadřují na mezinárodní úrovni s dohodou souhlas a v některých případech jí musí ratifikovat podle svých vnitřních postupů. Nakonec pokud je dohoda schválena všemi stranami, vstupuje v platnost ve stanovený den, ale uplatňována může být provizorně také předem (Evropská komise, 2016).

Evropská komise při jednání o mezinárodních dohodách dále konzultuje zvláštní výbor, který určí Rada EU. Jeho úkolem je napomáhat komisi ve vyjednávání a řídit se směrnicemi, jež poskytuje Rada. Nejčastěji bývá ustanoven Výbor pro obchodní politiku, který je řízen představitelem země, která zrovna předsedá Radě EU. Zástupci všech členských států, kteří jsou členy Výboru, poté diskutují s Evropskou komisí o velkém množství obchodních a politických témat (strategické záměry, opatření a potíže při exportu jednotlivých výrobků apod.), kterých se aktuální vyjednávané mnohostranné nebo bilaterální dohody týkají. Jednotliví zástupci členských států se přitom snaží prosazovat národní zájmy (MPO, 2016).

Mezinárodní obchodní dohody se dělí podle charakteru obchodního ustanovení na preferenční a nepreferenční. Evropská unie vyjednává především dohody preferenčního charakteru, jejichž obsahem jsou výhodnější obchodní podmínky pro vzájemnou výměnu zboží, snadnější přístup na trh a větší otevřenost. Můžeme zde zařadit dohody o vytvoření celní unie nebo dohody o vytvoření zóny volného obchodu (Free trade agreement – FTA), které jsou v současné době EU nejvíce prosazovány. S nejhudšími zeměmi světa ACP (země Afriky, Karibiku a Pacifiku) uzavírá EU převážně Dohody o hospodářské spolupráci (Economic Partnership Agreements – EPA), což jsou dohody rozvojového charakteru, které podporují regionální integraci a tyto země spadají do všeobecného systému preferencí. Dále uzavírá EU Asociační dohody (dohody o přidružení) se zeměmi, se kterými chce prohloubit vzájemné vztahy od ekonomické roviny po politickou. Dohoda tohoto typu umožní těmto zemím beztarifní přístup na evropský trh a uzavření dohody o volném obchodu, při čemž výměnou za to musí tyto země splnit politický, ekonomický, obchodní, lidskoprávní nebo reformní závazek. Příkladem můžou být vztahy EU se zeměmi západního Balkánu, které jsou upraveny tzv. dohodami o stabilizaci a přidružení a se zeměmi spadajícími pod evropskou politiku

sousedství (středomořský region a východní sousedi) tzv. dohodami o partnerství a spolupráci. V současné době se o Asociační dohodě jedná s Mercosurem, která je předmětem této bakalářské práce. Nepreferenční dohody a zacházení uplatňuje EU na dovoz z nejvyspělejších států světa, kterými jsou USA, Kanada, Austrálie, Japonsko, Nový Zéland a další (Fričová, 2016).

2.2 Společný trh Jihu – MERCOSUR

Společný trh Jihu neboli MERCOSUR (zkratka pochází ze španělského názvu Mercado Común del Sur) představuje politické a ekonomické seskupení a je považován za nejuspěšnější integrační projekt v Jižní Americe. Členskými státy jsou Brazílie, Argentina, Paraguay, Uruguay (základající členové) a Venezuela, která přistoupila v roce 2012. Společně pak tyto země pokrývají 72 % území Jižní Ameriky (12,8 miliónů km²) a žije zde 275 miliónů obyvatel. Celkové HDP tohoto uskupení činilo v roce 2012 3,18 biliónů dolarů, což tvořilo 77 % HDP celé Latinské Ameriky (Ministry of Foreign Affairs, 2016).

2.2.1 Vznik MERCOSURU

V roce 1991 na základě podpisu smlouvy z Asunciónu⁷ vznikl MERCOSUR. Jeho vznik, vývoj a současná podoba má ze všech integračních procesů nejbližší k Evropské unii, proto s ní bývá často srovnáván, i přestože vykazuje hodně odlišností. Smlouvě o vzniku předcházelo mnoho let diplomatických jednání, a to především mezi dlouholetými rivaly Argentinou a Brazílií (podobně jako Německo a Francie), kteří spolu soupeřili o vliv a roli hegemonu v Latinské Americe již od koloniálního období. Jejich vzájemné politické a ekonomické vztahy byly proto velmi chladné až do konce 70. let, kdy došlo k dramatickým změnám, které vedly ke konci vzájemné rivality. Navíc v 80. letech došlo k pádu vojenských vlád a obě země se vydaly na cestu k demokracii, což přispělo ještě k většímu uvolnění vzájemných vztahů (Beneš, 2006, s. 7-10).

Za jeden z prvních podnětů k založení Mercosuru lze považovat Deklaraci z Foz de Iguazú (1985), na jejímž základě vytvořily Brazílie a Argentina smíšenou komisi pro integraci. Později ke konci roku 1988 byla podepsána Dohoda o integraci, spolupráci

---

⁷ Asunción je hlavní město Paraguaye.

a rozvoji. V roce 1990 Dohoda z Buenos Aires stanovila termín uzavření dohody o společném trhu, a to k začátku roku 1995. Během let 1984-1989 Argentina a Brazílie podepsaly 24 bilaterálních protokolů⁸, což dokládá intenzitu vyjednávání mezi oběma představiteli (Adamcová, Gombala, 2001, s. 67-68).

Účast na vzniku společného trhu projevily později také Uruguay a Paraguay (ta po pádu diktatury v roce 1989). A tak 26. března 1991 byla podepsána nová Smlouva z Asunciónu (hlavní město Paraguayae), jež deklarovala podíl na vzniku společného trhu také Uruguayi a Paraguayi. Tato Smlouva, která byla podepsána čtyřmi zeměmi, je pokládána za zakládající dokument Mercosuru. (Beneš, 2006, s. 9). Za hlavní cíl tohoto nově vzniklého uskupení bylo stanoveno vytvoření společného trhu (volný pohyb zboží, pracovní síly, služeb a kapitálu), ustanovení společného vnějšího celního tarifu, přijetí společné obchodní politiky, koordinace makroekonomických politik a také harmonizace legislativy. Na summitu v Brazílii v prosinci roku 1994 prezidentové členských zemí přijali protokol z Ouro Preto (někdy označován také jako dodatečný protokol k Smlouvě z Asunciónu), díky němuž dostal Mercosur mezinárodní právní statut. Současně došlo k vytvoření institucionální struktury organizace a také byly stanoveny základní podmínky k vytvoření a fungování celní unie a společné obchodní politiky (Springerová, 2009, s. 267).

Institucionální struktura je vedena převážně na mezivládní úrovni. Příčinou je výrazná asymetrie, kdy koncentrace moci ve dvou nejsilnějších státech vedla k nízké míře institucionalizace a podíl na tom také má počáteční nízká úroveň interdependence. Členské státy tak mají hlavní rozhodovací pravomoci a hlavní slovo ve vyjednávání o Asociační dohodě mezi EU a Mercosurem tedy mají nejvyšší představitelé jednotlivých členských států. Za hlavní mezivládní organizace byly zakládající smlouvou ustanoveny Rada společného trhu a Skupina společného trhu (Springerová, 2009, s. 268).

Nejvyšší rozhodovací pravomoc Mercosuru má Rada společného trhu, která je zodpovědná za politické vedení a dodržování strategických cílů. Rada má mnohé funkce a povinnosti, např. dohlíží na dodržování principů zakládající smlouvy, formuluje

---

⁸ Protokoly upravovaly mnohé problémy vzájemných obchodních vztahů.

politiky a opatření nezbytné pro vybudování společného trhu, projednává a podpisuje dohody, vytváří další orgány Mercosuru, přijímá rozhodnutí finančního charakteru a společného rozpočtu atd. Výkonný orgán představuje Skupina společného trhu, jejímž hlavním úkolem je dohlížet na plnění právních závazků Mercosuru směřujících k prohloubení integrace. Dále předkládá návrhy k rozhodnutí Radě, přijímá pověření rady, vydává rezoluce, které jsou závazné, vytváří orgány, jako jsou pracovní skupiny apod. Orgán, který napomáhá Skupině společného trhu, se nazývá Obchodní komise, jejíž některé funkce jsou podobné těm, která vykonává Evropská komise, ale nemá takovou nezávislost. Dalšími institucemi Mercosuru jsou Parlament (dřívější Společná parlamentní komise), sekretariát Mercosuru, Centrum na podporu právních předpisů, Konzultativní ekonomické a sociální fórum, Stálý kontrolní soud, Komise stálých zástupců, Obchodní komise a kohezní fond (Laursen 2016, s. 251).

2.2.2 Vývoj MERCOSURU

Již od začátku svého fungování kladl Mercosur velikou důležitost demokratickému řádu, který považoval za nezbytný pro další rozvoj této organizace. Podpisem Prezidentské deklarace na setkání Rady společného trhu v roce 1996, jejímž obsahem byla tzv. demokratická klauzule, se členské státy zavázaly k respektování demokratických principů. Sankce za narušení demokratického řádu mohou vést pro dotyčný stát až k pozastavení práv a povinností, jež se týkají jeho členství. V deklaraci bylo také přijato, že demokratická klauzule musí být dosažena i v budoucích smlouvách mezi Mercosurem a jinými (nečlenskými) státy. Později byl přijat Protokol z Ushuaia o demokratickém kompromisu, a to mezi členy Mercosuru, Bolívií a Chile a došlo k založení Mechanismu politických konzultací a jednání a později k podepsání Politické deklarace o mírové zóně, kde se nevyskytují zbraně hromadného ničení a jež dokládá vzájemnou spolupráci v oblasti bezpečnosti a obrany. Kromě obchodní a politické spolupráce se Mercosur zabývá rovněž i jinými důležitými oblastmi spolupráce, od ochrany životního prostředí ke vzdělání a dále také sociálními a kulturními otázkami (Romancov a kol., 2011, s. 168).

Celní unie byla na základě přechozích dohod spuštěna na počátku roku 1995. 80 % obchodovaného zboží (kromě již dříve vyloučeného zboží, kterých se celní tarif netýká, jako např. auta a cukr) se tak začal týkat celní tarif ve výši 0-20% dle druhu zboží (Bérešová, 2016, s. 189). Po spuštění došlo k nárůstu vnitroregionálního obchodu opětinásobek v letech 1990-1998 a růst byl také doprovázen zvýšením obchodu s ostatními subjekty světového hospodářství, a to zejména se zbylými zeměmi v regionu a Evropskou unií (Adamcová, Gombala, 2001, s. 72). Na konci 90. let však ekonomické šoky způsobily vážné ekonomické problémy zejména Brazílii a Argentině, které tvoří dvě největší ekonomiky Mercosuru. V roce 1999 navíc Brazílie devalvovala svou měnu a následně poté v roce 2002 dolehla na Argentinu hluboká ekonomická krize, což oslabilo fungování Mercosuru. Důsledkem bylo snížení přílivu přímých investic a narušení vzájemné spolupráce, oslabení vnitroregionálního obchodu mezi členskými zeměmi, jelikož Brazílie a Argentina prosazovaly samostatná vládní rozhodnutí. Nejvíce na to doplatily Paraguay a Uruguay. (Waisová, 2009, s. 267).

Zakládajícími členy, jak již bylo uvedeno výše, se stali v roce 1991 Brazílie, Argentina, Paraguay a Uruguay. V roce 2006 byl dohodnutý vstup Venezuely do Mercosuru. Ale pokud se chce některý další stát připojit k Mercosuru, musí jeho vstup projít ratifikací v parlamentech všech ostatních členských zemí. Se vstupem Venezuely však nesouhlasil Paraguay, a tak Venezuela vstoupila do Mercosuru až v červenci roku 2012, kdy Paraguayi bylo pozastavené členství, a to z důvodu obvinění a odvolání tehdejšího prezidenta Ferdinanda Luga opozicí, což ostatní státy Mercosuru označili za převrat⁹. V současné době je ve fázi ratifikace a začleňování Bolívie, která podepsala protokol o přistoupení v prosinci roku 2012 a má se tak stát plnohodnotným členem Mercosuru. Ve fázi vyjednávání o přistoupení jsou také Guyana a Surinam, jež podepsali dohody o přistoupení v červenci 2013. Přidruženými státy Mercosuru jsou Chile, Ekvádor,

---

⁹ Došlo tak poprvé k použití Protokolu z Ushuaia o demokratickém řádu. Někteří odborníci se domnívají, že pozastavení paraguayského členství byl politický krok ze strany Brazílie, která chtěla, aby Venezuela vstoupila do Mercosuru. Jenže nová vláda Paraguaye s tím nesouhlasila a tak po paraguayském pozastavení členství se následně Venezuela stala členem Mercosuru. I přestože venezuelský prezident Hugo Chávez porušoval demokratické principy skupiny a byl označován za autoritářského vůdce. Paraguay byla znovu začleněna do uskupení v roce 2013.

Kolumbie a Peru a mezi pozorovatelské státy řadíme Mexiko a Nový Zéland (Bérešová, 2016, s. 187-188).

Během několika let své existence podepsal Mercosur mnoho obchodních dohod s dalšími státy i jinými regionálními uskupeními. Již v roce 1996 podepsali představitelé Chile a Mercosuru Dohodu o vytvoření pásma volného obchodu a následně poté i Bolívie podepsala podobnou Dohodu o pásmu volného obchodu s Mercosurem. Mercosur dále podepsal dohody o volném obchodu s Izraelem, Egyptem a Palestinou. Dobré obchodní vztahy udržuje Mercosur, a především jeho největší představitel Brazílie s Čínou, Indií a uskupením APEC. Mercosur samozřejmě rozvíjí vztahy s Evropskou unií, kdy oba celky usilují o interregionální integraci a vznik zóny volného obchodu, která tvoří předmět této bakalářské práce a bude se tímto tématem dále zabývat (Teló, 2014, s. 378).

2.2.3 Problémy MERCOSURU

Problémem Mercosuru od samého počátku jeho vzniku byla výrazná asymetrie, jelikož Brazílie je jednoznačným tahounem uskupení a tvoří 80 % HDP celého Mercosuru. Oproti tomu Uruguay a Paraguay jsou menší ekonomiky, které se strachují, že díky výrazné asymetrii se stanou dodavatelem primárních surovin a polotovarů zejména pro průmysl Brazílie. Obě země proto zvažovaly chilskou cestu bilaterálních obchodních jednání. Brazílie jako světová obchodní velmoc pokládá Mercosur za součást své dlouhodobé rozvojové strategie a čerpá tak z tohoto integračního procesu nejvíce výhod. Další problém pro Mercosur přinesla krize z 90. let, kdy vypluly na povrch staré spory mezi Argentinou a Brazílií, během kterých došlo k poklesu vzájemného obchodu. Jiným mezistátním problémem je vztah mezi Argentinou a Uruguayí, které měly spor o celulózku na hraniční řece Uruguaye (Springerová, 2009, s. 269).

V současné době se jako největší problém Mercosuru jeví krize ve Venezuele, která se členem uskupení stala teprve nedávno. S nástupem nového prezidenta Nicolase Madura do čela Venezuely se projeví její ekonomické problémy související s klesajícími ceny ropy, korupcí a politickou nestabilitou. Inflace v tomto roce dosáhla 480 %, což dokazuje rozsáhlou hospodářskou krizi. Obyvatele Venezuely trápí nedostatek potravin a léků a více jak 70 % lidí se nachází pod hranicí chudoby. V zemi proto sílí občanské nepokoje a navíc dochází k porušování lidských práv, za což může především autoritářská vláda

prezidenta Madury a korupce státní správy. Venezuelská vláda také neplní mnoho obchodních nařízeních Mercosuru, čímž znesnadňuje uzavírání obchodních dohod tohoto regionálního uskupení s ostatními státy a organizacemi. V září letošního roku Argentina, Brazílie a Paraguay odmítli půlroční venezuelské předsednictví Mercosuru a Caracasu poté bylo uděleno ultimátum. Pokud do prosince Venezuela nesplní své závazky zahrnuté v společné obchodní dohodě a nezaváže se k ochraně lidských práv, bude jí členství v Mercosuru pozastaveno¹⁰.

Koncem roku 2015 v Argentině vystřídal svou předchůdkyni Christinu Fernández de Kirchner¹¹ bývalý starosta Buenos Aires Mauricio Macri, který prosazuje liberálnější politiku. Jeho snahou je především vyvést Argentinu z hospodářské izolace, přilákat do země zahraniční investory navázat spolupráci se všemi státy světa s důrazem na EU a USA a zlepšit tak stav argentinské ekonomiky, která dlouhou dobu stagnovala, což je pozitivní zprávou pro Mercosur i EU. Prezident Macri vyhrál volby s plánem na obnovu do ekonomiky a po svém zvolení do úřadu začal s reformami. Podařilo se mu zrušit většinu devizových omezení, sjednotit kurz vůči dolaru, zrušit exportní daně a většina zahraničních médií o něm mluví v jen dobrém smyslu. Zvolení nového prezidenta by mělo být také průlomové v nekonečných jednání o Asociační dohodě mezi EU a Mercosurem, kdy zejména Argentina její uzavření neustále blokovala. Prezident Macri potvrdil, že Argentina má zájem uzavřít Asociační dohodu mezi oběma bloky, co nejdříve (Zmrzlík, 2016).

V Brazílii došlo v průběhu roku 2016 k sesazení prezidentky Dilmy Rousseffové, kterou nahradil viceprezident Michel Temer. Noví prezidenti Argentiny a Brazílie jsou méně přívětiví k politice Madura. Navíc fungování Mercosuru ohrožují politické nepokoje i v ostatních členských státech. Klesající ceny komodit a špatné ekonomické řízení vedou k negativnímu růstu v regionu – brazilská ekonomika poklesla v roce 2015 o 4 %

---

¹⁰ V listopadu tohoto roku však bylo oznámeno, že Venezuela bude nadále členem Mercosuru, ale od prosince 2016 ji budou odepřeny hlasovací práva a to z důvodu nesplnění toho na čem se společenství dohodlo, čímž je především neúplné začlenění a nerespektování pravidel a rezolucí (předpisů) Mercosuru a také nesouhlas členů Mercosuru s politikou prezidenta Madura, která nedodržuje demokratické praktiky a lidská práva (MercoPress, 2016).

¹¹ Prezidentským předchůdcem Christiny Fernández de Kirchner byl její manžel Néstor Kirchner. Vláda rodiny Kirchnerů trvala dohromady 12 let a ani jeden z nich za celou dobu nenavštívil Brusel. Během jejich vlády měl obchod s EU klesající tendenci a rodina Kirchnerů nebyla EU příliš nakloněna.

a u Argentiny, která dlouhá leta vydávala nepřesné údaje, se v roce 2016 ukázala ekonomická recese (s nástupem nového prezidenta se však očekává růst argentinské ekonomiky). Argentina se v červnu 2016 stala oficiálním pozorovatelem Pacifické Aliance, což dokazuje otevřené obchodní jednání Argentiny i mimo Mercosur. Otázkou je také, jestli Mercosur bude mít stále velký význam v LA a nebude pohlcen větším integračním projektem UNASUREm, jehož hlavním iniciátorem je Brazílie a členskými státy jsou všichni členové Mercosuru a Andského společenství. Jak je patrné Mercosur se v současné době vyskytl na rozcestí a v budoucnosti bude jeho fungování ovlivněno převážně rozhodnutími učiněnými v Buenos Aires a Brasílii a také na tom, jak se jednotlivým státům podaří vymanit z jejich ekonomických problémů a jestli Venezuela bude vyloučena z Mercosuru (Renwick, 2016).

2.3 Historie vztahů mezi EU a Mercosurem

Vzájemné vztahy mezi Evropou a Latinskou Amerikou se začínaly rozvíjet již od Kolumbových výprav. I přestože se mohou zdát oba regiony od sebe značně odlišné, jejich vzájemné vztahy jsou založeny na dlouholetých historicko-kulturních okolnostech. Území Jižní Ameriky, kam spadá i území současných členských států Mercosuru Argentiny, Brazílie, Uruguaye, Paraguaye a Venezuely, bylo v 16. až 18. století kolonizováno španělskými (Argentina, Paraguaye, Uruguaye, Venezuela) a portugalskými (Brazílie) přistěhovalci, kteří si podmanili značnou část původního obyvatelstva a přinesli sem z Evropy své tradice, zvyky a ideály. Došlo tak ke spojení evropské křesťanské tradice se zvyky, obyčejí a náboženstvím Indiánů, díky čemuž došlo ke vzniku jedinečné civilizačně-kulturní dimenze kontinentu. Jihoameričané také převzali od Evropanů základy právních principů, myšlenky svobody a demokracie, což země Latinské Ameriky inspirovalo k vymanění se z koloniální nadvlády Španělů a Portugalců a k vzniku nezávislých národních států. Poté vztahy s Evropou ztratily na intenzitě a ke změně situace došlo až po 2. světové válce v 50. letech dvacátého století, a to v kontextu integračních procesů v západní Evropě a vzniku Evropského společenství (Nekvapil, 2008, s. 114).

V 60. letech po vzniku Evropského hospodářského společenství se vztahy se státy Latinské Ameriky (tak i státy Mercosuru) omezovaly pouze na rozvojovou pomoc

a latinskoamerické státy neměly vesměs žádnou šanci se prosadit na evropských trzích. Důvodem slabých vzájemných vztahů byly převažující nedemokratické autoritářské režimy, silný vliv USA v oblasti a neexistence regionální uskupení, se kterým by se snáze vedlo jednání se Společenstvím. I přesto se však vzájemná hospodářská spolupráce začala pomalu rozvíjet. V 70. letech došlo k oživení vzájemných vztahů. Byla vytvořena Zvláštní komise pro koordinaci Latinské Ameriky (CECLA), díky níž byl rok 1971 vyhlášen rokem Latinské Ameriky. Dalším důkazem intenzivnějšího vztahu mezi ES a LA bylo vytvoření „mechanismu pro dialog“, který zajišťoval každoroční setkávání představitelů ES s latinskoamerickými velvyslanci. Významným byl také rok 1974, jelikož došlo k rozšíření kooperační politiky EHS i na státy Latinské Ameriky. Následně byla uzavřena nepreferenční Dohoda o obchodu s Uruguayí. Roku 1975 byla podepsána Dohoda o obchodní a hospodářské spolupráci s Mexikem a Brazílií. Jednalo se o kooperační dohody tzv. první generace, které byly zaměřeny výhradně na rozvojovou pomoc, popřípadě na nejzákladnější obchodní formu spolupráce. V roce 1975 došlo k podepsání Konvence z Lomé I a země LA se staly jejími pozorovateli (Cihelková, 2003, s. 425-426).

Na počátku 80. let se do vzájemných vztahů mezi LA a ES nepříznivě promítla válka o Falklandy. Členské státy EHS stály jednoznačně za Velkou Británií a země Latinské Ameriky zase za Argentinou. Vzhledem k přistoupení Španělska a Portugalska do ES v roce 1986 se i přes zmíněnou válku začal zvyšovat tlak uvnitř Evropského společenství na rozšíření a rozvoj vztahů s Latinskou Amerikou. Navíc v tom samém roce došlo k přijetí Jednotného evropského aktu, kde došlo k institucionalizaci koordinované zahraniční politiky evropských zemí v podobě Evropské politické spolupráce. Během 80. let také došlo ve většině zemí LA k pádu nedemokratických režimů, byla tak nastolena demokracie a politická stabilita, dále došlo k postupnému ekonomickému růstu a k většímu nárůstu vlivu Latinské Ameriky na světových trzích. V této době také byly podepsány dohody druhé generace, které neměly už jen charakter obchodních dohod, ale zahrnovaly i ekonomickou spolupráci založenou na společném zájmu. Konkrétně se jednalo o Rámcovou dohodu o spolupráci mezi EHS a Brazílií, dále o Dohodu o spolupráci mezi EHS a Andským Paktem (Cihelková, 2003, s. 426-428).

Významné období let 1991-1995 přineslo skutečné základy spolupráce mezi ES/EU a Latinskou Amerikou. Roku 1992 došlo ze strany EU k přijetí Maastrichtské smlouvy, v jejímž rámci vznikl druhý pilíř v podobě společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP). To mělo pozitivní vliv na ekonomickou oblast, kde došlo k nárůstu vzájemného obchodu a přílivu evropských investic do zemí Latinské Ameriky. Došlo také k prohloubení vztahů v politické oblasti, kdy EU prosazovala nové přístupy: diverzifikace partnerů (rozvoj spolupráce i na úrovni měst, firem, univerzit, nejen na vládní úrovni), diverzifikace strategie vůči zemím, subregionům i různým sektorům ekonomiky a tzv. horizontální přístupy týkající se všech zemí Latinské Ameriky, které se zaměřují na regionální kooperaci a integraci, vzdělání apod. Evropská unie začíná podporovat i jiné formy spolupráce. EU vytváří programy ekonomické a jiné spolupráce, např. AL-Invest, ALFA, ALURE, zřizuje fond pro poskytování humanitární pomoci, spolufinancuje rozvojovou pomoc – EIB, dochází k rozšiřování meziparlamentního dialogu se skupinou Rio apod. Postupně dochází k uzavírání nových typů dohod mezi EU a latinskoamerickými zeměmi, kterými jsou smlouvy třetí generace, které zahrnují mimo jiné i ustanovení týkající se lidských práv a demokratických principů. Tyto dohody byly do poloviny 90. let postupně uzavřeny se všemi zeměmi Mercosuru. EU usilovala i o podporu regionální integrace v Latinské Americe, proto začala Evropská unie vyjednávat s Mercosurem vzájemnou dohodu (Cihelková, 2003, s. 428-430).

2.4 Mezuregionální rámcová dohoda o spolupráci mezi EU a Mercosur

Již od samého počátku fungování Mercosur v roce 1991 projevila Evropská unie zájem o spolupráci s tímto nově vzniklým uskupením a proto byly následně necelý měsíc po jeho vzniku zahájeny oficiální rozhovory mezi oběma partnery. Evropská unie viděla Mercosur jako klíčového a strategického partnera v Latinské Americe a toto regionální uskupení bylo z její strany pozitivně hodnoceno. V květnu roku 1992 podepsala Evropská komise s Mercosurem Meziinstitucionální dohodu o spolupráci, která zaručovala Mercosuru institucionální a technickou podporu, vzdělávání zaměstnanců a výměnu informací ze strany EU, která už měla s integračním procesem jisté zkušenosti. Jejím cílem tedy bylo podpořit instituce a celkovou integraci pro úspěšné fungování Mercosuru.

Dále byl ustanoven mechanismus společného dialogu a Společný konzultativní výbor, který se měl scházet dvakrát ročně. (Bérešová, 2016, s. 199).

Později se začalo mluvit o prohloubení vztahů mezi oběma uskupeními, konkrétně o interregionální spolupráci. Proto byla na zasedání Evropské rady v Madridu 15. prosince 1995 podepsána Mezuregionální rámcová dohoda o spolupráci (IFCA) mezi Evropskou unií a Společným trhem jihu. Tato dohoda měla posílit zejména vzájemné vztahy a měla tvořit jakýsi předstupeň pro založení hospodářské a politické meziregionální integrace (asociace). Smlouva proto upravuje vztahy mezi oběma uskupeními ve třech oblastech: obchod, vzájemná spolupráce a politický dialog. (Kegel, Amal, 2012).

První oblast, které se IFCA věnuje je vzájemný obchod mezi Mercosurem a EU. Cílem je dosáhnout růstu a připravit obě uskupení na postupnou a vzájemnou liberalizaci obchodu, díky čemuž by došlo k vytvoření vhodného prostředí pro založení meziregionální asociace (sdružení), jejíž součástí by byla zóna volného obchodu v souladu s pravidly WTO. Liberalizace má být dosaženo prostřednictvím vzájemného přístupu na trh, odstraněním a sladěním celních i necelních překážek obchodu, vymezením citlivých produktů a identifikací prioritního zboží obchodní výměny. Dále by měla probíhat vzájemná výměna služeb a spolupráce v oblasti potravinářských a průmyslových standardů, cel a duševního vlastnictví (Ustsiuhava, 2014)

Obsahem druhé části dohody je vzájemná spolupráce, která se zaměřuje zejména na hospodářský rozvoj Mercosuru a EU. Obě strany by se měly snažit rozvíjet své ekonomiky

a zvyšovat svou globální konkurenceschopnost. Smlouva ale také ustanovuje spolupráci nejen v oblasti obchodu, ale také v oblasti energie, vědy a techniky, dopravy, informačních technologií, ochrany životního prostředí a podpory investic, čímž by měly obě uskupení usilovat o zlepšení životní úrovně svého obyvatelstva. Tato část dohody se zaměřuje také na podporu prohloubení procesu integrace Mercosuru a na meziinstitucionální spolupráci mezi oběma uskupeními v oblasti školení a vzdělávání, informace, komunikace, boj proti obchodu s drogami.

Poslední část dohody představuje Společná deklarace o politickém dialogu mezi Mercosurem a EU, která byla přiložena ke smlouvě později. Díky této deklaraci dochází k institucionalizaci pravidelného politického dialogu mezi hlavami států Mercosuru a nejvyššími představiteli EU, a to mimo rámec tzn. Skupiny Rio. Tato deklarace by měla usnadnit cestu k liberalizaci obchodu mezi oběma stranami. (Valica, 2007).

Během období od podepsání IFCA se zvýšil příliv přímých zahraničních investic evropských firem do zemí Mercosuru a vzájemný obchod mezi EU a Mercosurem se tak výrazně zvýšil. Evropská unie se tak stala největším obchodním partnerem a zahraničním investorem Mercosuru. Můžeme tedy říct, že podepsání IFCA mělo pozitivní dopad na vzájemný obchod, ale také na zlepšení ekonomické situace v regionu Mercosuru (Teló, 2014, s. 156).

2.5 ASOCIAČNÍ DOHODA

V 90. letech USA přišly s návrhem vytvoření Americké zóny volného obchodu, která by vedla od Aljašky až po Ohňovou zemi, což dalo jistý podnět Evropské unii se více zajímat o region Latinské Ameriky a rozvíjet vztahy s Mercosurem. Strategii EU bylo přinést do regionu určitou protiváhu nadvládě USA, kterou považovala EU za ohrožení pro její obchodní zájmy. Tento impuls, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, vedl v roce 1995 k podepsání Mezuregionální rámcové dohody o spolupráci, díky které se vedly jednání o vytvoření politické a ekonomické asociace, jež by zahrnovala zónu volného obchodu. V rámci vysokých politických a ekonomických očekávání obou stran tato smlouva vstoupila v platnost v červnu roku 1999 na prvním summitu zemí Evropské unie, Latinské Ameriky a Karibiku, který se konal v Riu de Janeiru (bilaterals.org, 2006).

Od roku 1999 tak začaly probíhat negociační jednání o meziregionální Asociační dohodě mezi EU a Mercosurem. V listopadu roku 1999 byl ustanoven tzv. Biregionální vyjednávací výbor (Bi-regional Negotiations Commite), jehož první zasedání se odehrálo v dubnu roku 2000 v Buenos Aires. Z historického hlediska se stalo velmi významným pro vztah mezi EU a Mercosurem, jelikož je považováno za první kolo jednání o Asociační dohodě mezi oběma bloky. Hlavním cílem tohoto setkání bylo stanovení základních principů vyjednávání a vytvoření tří pracovních skupin v oblasti ekonomické,

kulturní a sociální a technické a finanční, což mělo vést k rozvinutí vyjednávání. Dále byl hlavní důraz tohoto setkání kladen na ekonomickou, obchodní a politickou spolupráci, rozvoj a liberalizaci obchodu mezi oběma regionálními bloky. V rámci jednání o budoucí Asociační dohodě obě strany rovněž zdůraznily důležitost posílení politického dialogu mezi Mercosurem a EU a význam dodržování demokratických principů, ochrany lidských práv a míru a stability v jednotlivých regionech (Kegel, Amal, 2012).

Během let 2000-2001 proběhly čtyři kola jednání o Asociační dohodě, která se zabývala výměnou informací a technických dat o necelních překážkách obchodu, politickým dialogem, spoluprací a institucionálním rámcem budoucí dohody, ale žádné z těchto kol nepřineslo výrazný posun směrem k jejímu uzavření. V červenci roku 2001 se uskutečnilo páté jednání Biregionálního vyjednávacího výboru, na kterém EU představila svou nabídku celních sazeb a netarifních nástrojů pro vzájemnou obchodní liberalizaci. Mercosur přišel s návrhem svých tarifních a netarifních nástrojů pro uvolňování vzájemného obchodu během 6. kola jednání. Vzájemné nabídky však byly pro obě strany zklamáním. Mercosuru se nelíbila nedostatečná liberalizace v oblasti zemědělských produktů. V reakci na nabídku EU, která byla ochotná odstranit cla u 30 % vzájemného obchodu (liberalizace u 90 % importů, ale na trh už jich vstupovala bezcelně 60%), Mercosur navrhl odstranit cla jen u 1/3 importů (Valica, 2007).

V dubnu roku 2002 se v Madridu uskutečnil druhý summit zemí Evropské unie, Latinské Ameriky a Karibiku, na kterém oba regiony pokračovaly v upevňování přátelství. Dále se tento summit snažil připravit oba celky na výzvy a možnosti 21. století a Mercosur a EU se zde zavázaly posilovat roli demokratických institucí a proces modernizace společností cílem udržitelného rozvoje, právní a sociální rovnosti, snížení chudoby, zvýšení obchodních a investičních toků atd. (Europa-EU, 2002).

Evropská komise přijala po madridském summitu v srpnu r. 2002 pětiletou strategii spolupráce se zeměmi Mercosur, a to na období let 2002-2006. Tyto strategické dokumenty (CSP) formulují dočasnou dvoustrannou spolupráci pro každou členskou zemi Mercosuru zvlášť. Navíc berou ohledy na specifické podmínky jednotlivých států. CSP pro Argentinu vymezuje obchodní a ekonomickou spolupráci s cílem vytvořit nová pracovní místa a zlepšit tak ekonomickou situaci této země. Cílem CSP pro Brazílii

je podpora státních reforem ekonomiky, které by snížily bídu a přispěly k ochraně životního prostředí. Oba strategické dokumenty pro Paraguay a Uruguay si kladou za cíl modernizovat stát, provést ekonomické reformy, eliminovat chudobu a podpořit sociální rozvoj. Poté byl v září přijat Regionální strategický dokument (RSP) pro Mercosur jako organizační celek, jež se zaměřuje na hlavní cíle společenství, kterými jsou dobudování vnitřního trhu, posílení institucionální základny a posílení v rámci regionálního i mezinárodního kontextu (Cihelková, 2003, s. 472).

Podepsání Asociační dohody mezi EU a Mercosurem mělo nejprve proběhnout do října roku 2004, ale k vzájemné dohodě do té doby nedošlo. Složitost vyjednávání dokazuje celkem patnáct negociačních kol tzv. Bioregionálního negociačního výboru, které se odehrály od počátku jednání v roce 2000 do konce října 2004. V rámci těchto jednání mělo dojít ke sladění stanovisek obou stran, kdy obě strany předkládaly nabídky na redukci tarifních a netarifních překážek bránících liberalizaci vzájemného obchodu. Největší problém ve vyjednávání mezi oběma bloky představovala obchodní politika, jelikož každá strana si chránila své citlivé výrobky, zejména v zemědělské oblasti, která je obzvláště pro země Mercosuru velice důležitá. Obě strany navíc přikládaly velký význam nabídkám týkajících se odstranění tarifních i netarifních překážek, které bránily liberalizaci obchodu mezi nimi. Evropská unie byla ovšem velice nespokojená s přístupem Brazílie, která odmítala liberalizaci svého trhu, která by vedla k přístupu evropských firem zaměřujících se zejména na finanční, telekomunikační a dopravní sektor. Dále byla EU zklamaná postojem Argentiny, od které očekávala lepší přístup na trh v oblasti textilního, obuvnického a automobilového průmyslu (Kegel, Amal, 2012).

Dne 24. září 2004 předložil Mercosur Evropské unie poslední upravenou nabídku týkající se zboží, služeb a investic, včetně brazilských státních zakázek. Poté představila i EU 29. září 2004 svou poslední upravenou nabídku. Z pohledu obou stran však představovaly vzájemné nabídky horší variantu než předešlé. Společný trh Jihu požadoval po EU zanechání její subvenční zemědělské politiky a lepší přístup na evropské trhy se svými zemědělskými výrobky a naopak EU se nelíbily ústupky Mercosuru v oblasti služeb a investic, které považovala za nedostačující. I po této závěrečné nabídce však k podpisu Asociační dohody nedošlo a vyjednávání tak bylo pozastaveno na „technické úrovni“.

Již v roce 2005 na Setkání ministrů EU a Mercosuru v Bruselu se objevil nový impuls dokončit jednání a uzavřít Asociační dohodu, co nejdříve to bude možné. Další pokus o podpis dohody se proto odehrál na summitu ve Vídni v roce 2006, ale ani tady se protistrany nedokázaly dohodnout na kompromisu. Jednání tak uvízla na bodu mrazu, až do roku 2010, kdy byla v květnu jednání o Meziregionální asociační dohodě mezi EU a Mercosurem obnovena po summitu zemí Latinské Ameriky-EU v Madridu (SICE, 2016).

2.6 Vzájemná obchodní výměna mezi EU a MERCOSUREM

Vzájemný obchod je pro Mercosur a Evropskou unii velmi důležitý. Evropská unie představuje pro Společný trh Jihu největšího obchodního partnera a v roce 2013 se podílela 20 procenty na celkovém obchodu tohoto uskupení a celková hodnota obchodu v tomto roce byla 110 miliard eur. Mercosur byl pro Evropskou unii šestým největším vývozním trhem v roce 2013 a hodnota exportu dosáhla v tomto roce 57 miliard eur (ve srovnání v roce 2007 byla tato hodnota 28 miliard eur). Evropská unie je zároveň největším zahraničním investorem v regionu Mercosuru. V posledních letech objem přímých zahraničních investic z EU pravidelně rostl, což dokazuje údaj z roku 2000, kdy činily investice hodnotu 130 miliard eur, kdežto v roce 2012 již byly 280 miliard eur (Chvátalová, 2014).

Jako celek je EU největší světovou ekonomikou a představuje více jak 20 % světového hrubého domácího produktu. Jejimi hlavními obchodními partnery v roce 2015 byly USA, Čína, Rusko, Turecko a země ESVO Švýcarsko a Norsko (viz tabulka 1). Mercosur byl pro Evropskou unii šestým nejdůležitějším exportním trhem v roce 2013, vyjma zemí ESVO (European Commission, 2016). Hlavním obchodním partnerem EU ze zemí Mercosuru je Brazílie, která se podílí 37 % na celkovém obchodu EU s latinskoamerickým regionem. Brazílie, která se řadí mezi země G-20, patří do uskupení BRICS a Cairnské skupiny, podepsala v roce 2007 s EU Strategické partnerství. I přesto není vstup na brazilský trh pro evropské podnikatele snadný, jelikož Brazílie prosazuje politiku protekcionismu a ochranných opatření, které omezují obchod. Od roku 2014 zažívá Brazílie obchodní deficit, kvůli čemuž došlo k poklesu vzájemné obchodní výměny s EU (BusinessInfo.cz, 2016).

Tabulka 1: Hlavní obchodní partneři Evropské unie v roce 2015

	Obchodní partneři EU	Celková hodnota obchodu v miliardách €	Podíl v %
1.	USA	620,369	17,6
2.	Čína	520,897	14,8
3.	Švýcarsko	253,203	7,2
4.	Rusko	209,787	6,0
5.	Turecko	140,761	4,0
6.	Norsko	122,932	3,5
7.	Japonsko	116,512	3,3
8.	Jižní Korea	90,191	2,6
9.	Indie	77,628	2,2

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016

Pro Mercosur hraje EU roli nejdůležitějšího obchodního partnera. V roce 2015 tvořil obchod s EU podíl 19,6 % na celkovém obchodu Mercosuru. Na druhém místě se umístila Čína s 19,5 %, která v současné době v regionu nejvíce konkuruje EU a je důležitým brazilským investorem a obchodním partnerem. Na třetím místě největších obchodních partnerů Mercosuru se nacházejí USA s 16,6 %, které jsou také dalším velkým konkurentem Evropské unie na regionálním trhu. Významnými obchodními partnery Mercosuru jsou dále Indie, Mexiko, Japonsko, Chile, ale také relativně blízké obchodní uskupení NAFTA a Andské společenství.

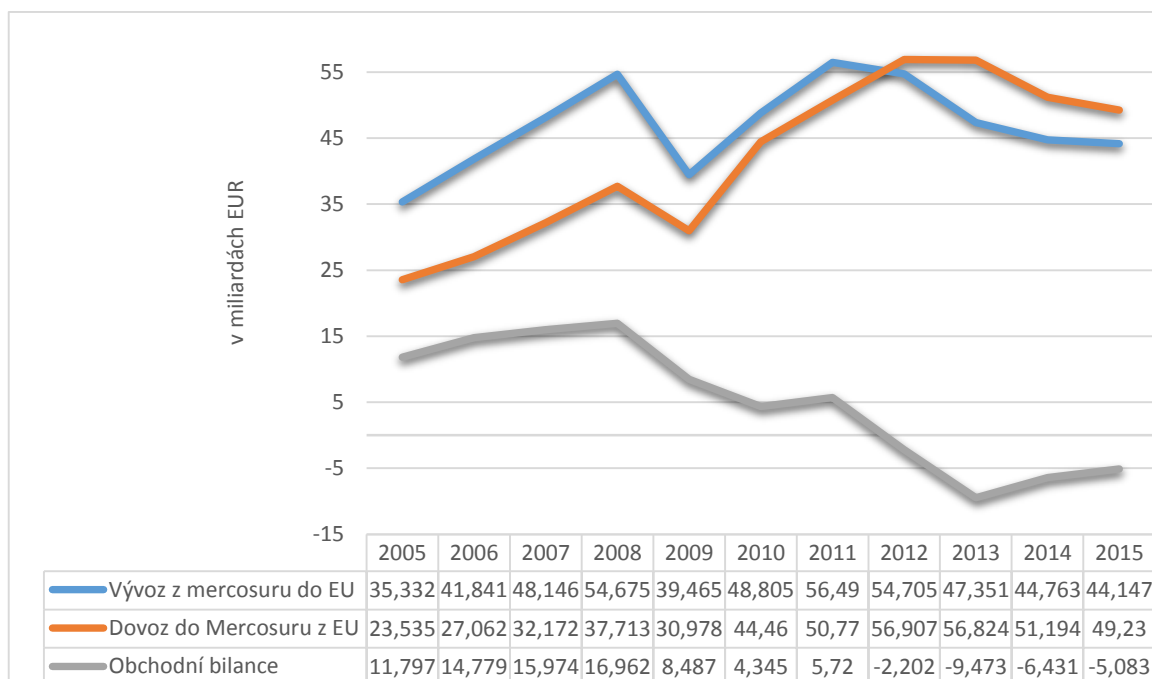
Tabulka 2: Hlavní obchodní partneři Mercosuru v roce 2015

	Obchodní partneři Mercosuru	Celková hodnota obchodu v miliardách €	Podíl v %
1.	EU 28	93,379	19,6
2.	Čína	92,647	19,5
3.	USA	79,134	16,6
4.	Indie	16,339	3,4
5.	Mexiko	12,19	2,6
6.	Japonsko	11,758	2,5
7.	Chile	11,304	2,4
8.	Jižní Korea	10,439	2,2
9.	Kanada	6,779	1,4
10.	Rusko	6,634	1,4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016

Vývoz zboží z Mercosuru do EU měl od roku 2005 rostoucí trend. Ekonomická krize se však v roce 2009 značně podepsala na objemu vyváženého zboží, které pokleslo z hodnoty 54,675 mld. EUR v roce 2008 na 39,465 mld. EUR v roce 2009. To však nebylo zásadním problémem pro vzájemný obchod, jelikož krize se dotkla exportu zemí z celého světa. Následující dva roky po krizi objem vyvezeného zboží z Mercosuru do EU opět rostl a v roce 2011 měl hodnotu 56,49 mld. EUR. Od roku 2012 má však vývoz z Mercosuru klesající tendenci, kdy největší pokles v objemu vyvezeného zboží byl zaznamenán v roce 2013. Příčinami klesajícího exportu jsou především hospodářské, strukturální a byrokratické problémy Brazílie. Recese brazilské ekonomiky je dlouhodobá a vážná a měla by podle předpokladů trvat do roku 2020. Hlavními příčinami jsou pokles světových cen komodit, nevyvážená makroekonomická politika, zastaralá infrastruktura, státní zásahy do ekonomiky, ochrannářské opatření a ztráta konkurenceschopnosti. S brazilskou krizí souvisí krize v Argentině, jejíž zahraniční obchod dlouhé roky klesal. Hlavním problémem byl nedostatek devizových rezerv a praktický nulový růst reálného HDP. Argentinská krize snad se zvolením nového argentinského prezidenta nebude mít již příliš dlouhé trvání (BusinessInfo.cz, 2016).

Od roku 2005 import zboží vyváženého z EU do Mercosuru soustavně rostl. Výkyv v poklesu objemu o 5,5 mld. EUR ve srovnání s předchozím rokem nastal v roce 2009 a byl způsoben stejně jako u vývozu Mercosuru celosvětovou ekonomickou krizí. Poté opět dovoz zboží z EU nabýval kladných hodnot. V roce 2012 předčil objem zboží dovezeného do Mercosuru z EU hodnotu objemu vyvezeného z Mercosuru do EU. Jeho hodnota byla v roce 2012 56,9 mld. EUR. Balance obchodu členských států Mercosuru byla kladná až do roku 2012, jelikož export ze zemí Mercosuru byl větší než import z EU. V roce 2012 však vývoz zemí z Mercosuru poklesl a dovoz ze zemí EU zaznamenal výraznější tempo růstu, proto obchodní bilance Mercosuru nabývá od tohoto roku až doposud záporných hodnot. Tento pokles byl způsoben především zhoršující se ekonomickou situací v jednotlivých státech, především však v Argentině a Brazílii. Vývoj vývozu a dovozu mezi oběma bloky v období 2005–2015 znázorňuje Obrázek 1.

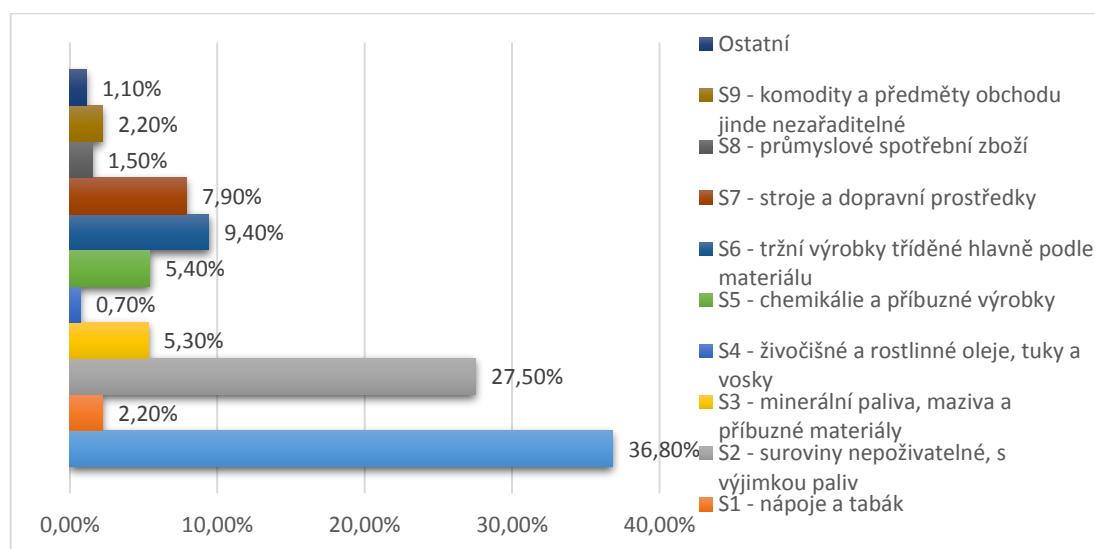

Obrázek 1: Vývoj obchodu se zbožím mezi Mercosurem a EU v letech 2005-2015, Zdroj: vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016

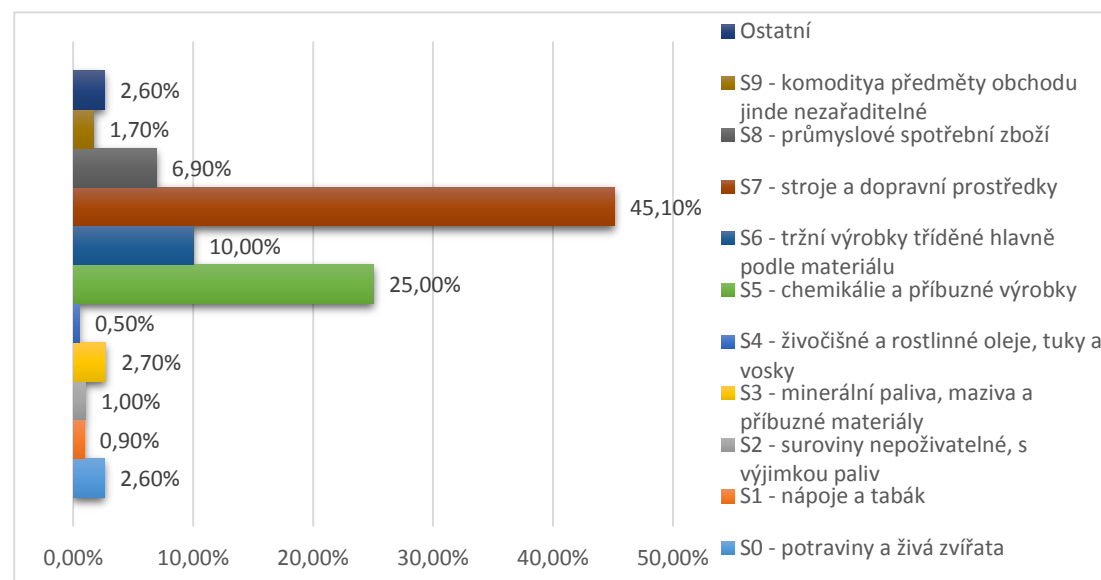
Podíváme-li se na komoditní strukturu vývozu zboží z Mercosuru do členských států Evropské unie vidíme, že dle členění SITC převládají výrobky skupiny S1 potraviny a živá zvířata s podílem 36,8 % na celkovém vývozu, což potvrzuje zemím Mercosuru statut agrárních velmocí (především Brazílii – největší podíl na vývozu zemědělských produktů do EU a Argentině). Nejvíce se vyváží ze zemí Mercosuru hovězí a kuřecí maso, sója, kukuřice, obiloviny, ale také ovoce a zelenina. Druhou největší skupinu vyvážených výrobků z Mercosuru tvoří nepoživatelné suroviny (s výjimkou paliv) s podílem 27,5 %. Zbylé skupiny výrobku nepřesahují 10 % a dále se vyváží z Mercosuru tržní výrobky, chemikálie a chemické výrobky, stroje a dopravní prostředky.

Z Evropské unie se nejvíce do zemí Mercosuru dováží stroje a dopravní prostředky, které tvoří 45,1 % podíl na celkovém dovozu z EU. Další důležitou skupinu evropských výrobků dovážených do Mercosuru představují chemikálie a příbuzné výrobky s 25 % podílem. Důležitou oblastí dovozu jsou také materiálové tržní výrobky, průmyslové spotřební zboží a živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky. Zemědělské výrobky a surovinové materiály se ze zemí EU do Mercosuru příliš nedováží. Z analýzy komoditní struktury vývozu a dovozu vzájemné obchodní výměny mezi EU a Mercosurem vyplývá,

že nejvíce se z Mercosuru vyváží výrobky s nízkou přidanou hodnotou (zemědělské výrobky a surovinové materiálu) a naopak ve velké míře se z EU dováží do Mercosuru výrobky s vyšší přidanou hodnotou (stroje, dopravní prostředky, chemikálie). Tento model vzájemného obchodu odpovídá struktuře obchodování vyspělých zemí s rozvinutými. Podrobnější komoditní struktura vývozu a dovozu Mercosuru členěná dle SITC je zachycena na následujících dvou obrázcích (European Commission, 2016).

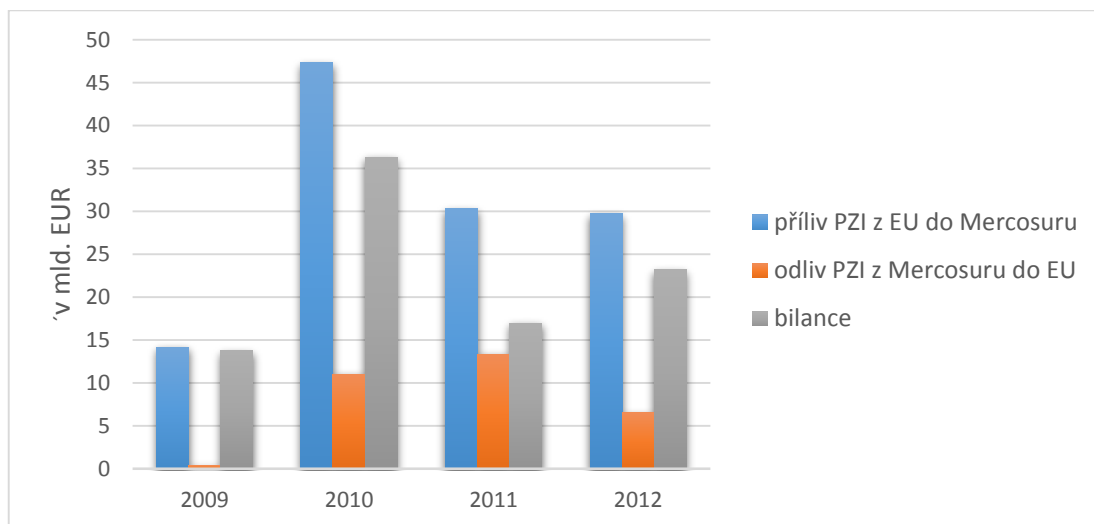
Obrázek 2: Komoditní struktura vývozu z Mercosuru do EU (dle členění SITC) v roce 2015, Zdroj: vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016

Obrázek 3: Komoditní struktura dovozu do Mercosuru z EU (dle členění SITC) v roce 2015, Zdroj: vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016

Evropská unie představuje největšího investora Mercosuru. Investice EU, které proudí do Mercosuru jsou vyšší než investice v Číně, Indii a Rusku dohromady. Ze zemí EU jsou největšími investory v regionu Španělsko, Velká Británie, Německo a Francie. Od celosvětové ekonomické krize v roce 2009, kdy hodnota odlivu investic z Mercosuru do EU byla pouhých 0,427 mld. EUR, v následujících dvou letech odliv PZI z Mercosuru rostl, ale v roce 2012 byl zaznamenán propad a jeho hodnota v tomto roce byla 6,526 miliard EUR. Příliv PZI do regionu Mercosuru z EU měl nejvyšší hodnotu v roce 2010 47,32 miliard EUR, poté hodnota přílivu PZI postupně klesala a v roce 2012 byla oproti roku 2010 téměř poloviční. Vývoj toků PZI v letech 2009-2012 znázorňuje Obrázek 4 (EUROSTAT, 2015).

Obrázek 4: Vývoj toků přímých zahraničních investic mezi Mercosurem a EU v letech 2009-2012 v mld. EUR,

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů Databáze Eurostat, 2016

2.7 Současný stav vyjednávání o FTA

V roce 2004, jak již bylo zmíněno výše, došlo k přerušení vyjednávání z důvodu nedostatečně ambiciózních nabídek na obou stranách. Mercosur nebyl spokojen především s nabídkou EU v oblasti zemědělství, které stále záviselo na kvótách (k postupnému otevření trhu by došlo během 10 let) a také kvůli vypuštění tématu exportních dotací, které byly přerozdělovány evropským zemědělcům v rámci SZP. EU projevila nespokojenost s nabídkou Mercosuru v oblasti průmyslových výrobků a také s nedostatkem nabídek v oblasti veřejných zakázek a služeb. EU jedná s Mercosurem o Asociační dohodě od roku 1999. Asociační dohoda je postavena na třech pilířích, kterými jsou politický dialog, vzájemná spolupráce a obchod, který zahrnuje vytvoření zóny volného obchodu a vzájemnou obchodní liberalizaci, při čemž tento pilíř zahrnuje plno dalších oblastí, jako jsou investice, veřejné zakázky, ochrana práv duševního vlastnictví.

I přes pozastavení vyjednávání v roce 2004, Evropská unie neztratila zájem o region Latinské Ameriky a v roce 2007 uzavřela s Brazílií strategické partnerství s cílem navázat užší vztahy v politické, obchodní a hospodářské oblasti. Navzdory existenci společného akčního plánu (prohlubuje mnoho oblastí vzájemné spolupráce, jako jsou věda a technologie, životní prostředí, kultura, lidská práva, regionální politiky apod.) nebylo dosaženo konkrétních výsledků a opatření. Došlo pouze k prohloubení a posílení vzájemných diplomatických vztahů mezi EU a Brazílií. Evropská unie po neúspěchu ve vyjednávání stála o uzavření bilaterální dohody s Brazílií, která by liberalizovala obchod a podnítila vznik zóny volného obchodu mezi těmito dvěma regiony. Jenomže Brazílie stála o vyjednávání pouze v rámci Mercosuru, jinak by z něj totiž musela vystoupit. Ostře proti partnerství mezi EU a Brazílií stála Argentina (Tomazini, 2012).

Stagnace vyjednávání byla otřesena vypuknutím světové ekonomické krize na konci roku 2008. Na konci roku 2009 byly navázány neformální kontakty mezi EU a Mercosurem, během kterých byly zjištěny změny v postojích obou stran. Nový pohled na obchodní vztahy a možnost vzájemné shody vedl oba bloky ke znovuotevření jednávání v březnu 2010. Formálně bylo ohlášeno obnovení vyjednávání v květnu 2010 na šestém summitu zemí Latinské Ameriky, Karibiku a EU v Madridu (Kegel, Amal, 2012).

Na přelomu června a července 2010 proběhlo po dlouhých 6 letech první negociační kolo, které se odehrálo v Buenos Aires. Zástupci Mercosuru a EU zde zahájili znovu rozhovory ve třech pilířích – politický dialog, vzájemný obchod a spolupráce. V oblasti obchodu se jednalo zejména o vzájemný přístup zboží a služeb na společný trh, o investice, cla, sanitární a fytosanitární opatření, technické bariéry obchodu, pravidla původu obchodu, ochranu obchodu, řešení sporů a další (SICE, 2010).

V období let 2010-2012 proběhlo celkem 9 negociačních kol a následně se řešil termín výměny revidovaných nabídek přístupu na trh (v oblasti zboží, služeb a veřejných zakázek), který však byl neustále odkládán. Proto byla od konce roku 2012 jednání pozastavena. Hlavní překážka byla na straně Mercosuru, jelikož Argentina se obávala, že v případě uzavření Asociační dohody by přišla o ztrátu důležitého brazilského trhu z důvodu nárůstu dovozu evropských konkurenceschopných výrobků. Zmatek uvnitř Mercosuru způsobilo také pozastavení Paraguyaského členství v organizaci v roce 2012. Během roku 2013 nedošlo k žádné výrazné změně a mezi oběma uskupeními proběhlo jen jedno oficiální setkání na ministerské úrovni v Chile.

Ani během roku 2014 a 2015 nedošlo k výrazným změnám, přestože se země Mercosuru dohodly na společné vyjednávací pozici a prohlásily, že jsou připraveny k výměně nabídek potřebných k uzavření Asociační dohody. V té době však EU nebyla připravená stanovit termín pro předložení nabídky přístupu na trh týkající se zboží, služeb a veřejných zakázek. Největším problémem na straně EU představuje tvrdý odpor a lobby francouzských, irských a polských zemědělců proti uzavření Asociační dohody z důvodu obavy levného dovozu zemědělských produktů ze zemí Mercosuru (především hovězího masa). Dlouhou dobu byl na straně Mercosuru největší problém odlišná pozice a zájem členů o vznik zóny volného obchodu a s tím spojený odlišný postoj při uvolňování svých trhů pro vstup evropských podniků. Největší obavy byly spojeny s protekcionistickou politikou Argentiny a pomalejším postupem liberalizace obchodu oproti ostatním členům Mercosuru a nebylo také jasné, jestli se proto Argentina vyjednávání vůbec bude účastnit. (Wigell, 2015).

Díky politickým změnám na straně Argentiny, kdy současný prezident Mauricio Macri prohlásil, že je ochotný podepsat dohodu, co nejdříve a silicímú zájmu a tlaku ze strany Brazílie o obnovu vyjednávání, došlo po dlouhých letech dne 11. května 2016 k výměně nabídek ohledně vzájemného přístupu na trh se zbožím, službami a veřejnými zakázkami mezi Evropskou unií a Mercosurem. Na současném vyjednávání o Asociační dohodě se nepodílí Venezuela, které jsou navíc od prosince pozastaveny rozhodovací pravomoci v rámci Mercosuru. V termínu 10. – 14. října 2016 proběhlo obnovené negociační kolo (od roku 2010 v počtu 10. kolo), na kterém proběhla mezi EU a Mercosurem diskuze nad celou řadou návrhů textů a pravidel dohody a byly zde vyměněny názory ohledně postupu v otázkách přístupu na vzájemný trh. Zdá se, že přístup Mercosur byl konstruktivnější než doposud. Nejvíce překážek a vzájemné dohody zůstává v oblasti zboží, veřejných zakázek, služeb a oblasti sanitárních a fytosanitárních standardů. Další kolo vyjednávání mezi EU a Mercosurem by se mělo uskutečnit v březnu 2017 v Argentině v Buenos Aires. V mezidobí by měla proběhnout jednání mezi jednotlivými pracovními skupinami EU a Mercosurem (SICE, 2016).

2.8 Hlavní překážky vzniku FTA

Asociační dohoda mezi EU a Mercosurem by přinesla dosud největší světová zónu volného obchodu a propojila by dvě velice silné regionální ekonomiky. Uzavření dohody však brání mnoho obchodních překážek obou stran. Největší problém pro obě strany představují zemědělské otázky, v nichž je velmi obtížné dosáhnout přijatelné vzájemné domluvy. Pro Evropskou unii má zemědělský sektor tradiční význam, který si dlouhodobě udržuje společná zemědělská politika v rámci společných politik EU. Největšími odpůrci asociační dohody na straně EU jsou zejména francouzští a irští farmáři, kteří nejvíce lobbují proti jejímu uzavření, jelikož se obávají poklesu dotací spojených s liberalizací obchodu, nárůstu importu zemědělských výrobků (především hovězího masa) ze zemí Mercosuru a také o ztrátu pracovních míst v zemědělském sektoru (euractiv.cz, 2011).

Zemědělství tvoří pro země Mercosuru nejdůležitější zdroj příjmů. Brazílie jako největší a ekonomicky nejsilnější země tohoto uskupení je důležitým světovým vývozcem cukru, alkoholu, kávy, pomerančového džusu, sóji, hovězího a kuřecího masa, kukuřice a tabáku. I pro Argentinu (vývozce hovězího masa, sóji, kukuřice, pšenice), Paraguay (vývozce sóji, kukuřice, pšenice, hovězího masa), Uruguay (vývozce hovězího masa, vlny, sóji, kukuřice, pšenice) a Venezuelu (vývozce tabáku a ovoce, ale většinu potravin musí dovážet) hraje zemědělství důležitou roli a podílí se na tvorbě HDP. Hlavní problém proto pro Mercosur představuje Společná zemědělská politika Evropské unie¹² a její protekcionistické opatření. Státy Mercosuru kritizují především zemědělské subvence Evropské unie¹³, které představují zásadní problém při vyjednávání o liberalizaci

---

¹² SZP je nejstarší politikou Evropské unie a byla založena již v roce 1962. SZP představuje značnou finanční zátěž (vynakládá se na ni přibližně 40 % rozpočtu EU), jelikož dochází k produkci potravin s vysokými náklady a tak EU provádí přímé platby zemědělcům, kteří prodávají za nižší ceny, než jaké jsou skutečné náklady výroby potravin (EU tak dotuje část výroby). Původně bylo jejím cílem zvýšit produktivitu zemědělství, zajistit lepší životní úroveň venkovského obyvatelstva, zajistit přiměřené ceny a spolehlivost dodávek a stabilizovat trhy. V průběhu let prošla SZP mnoha reformami a její podoba se změnila. V současné době se SZP zaměřuje i na jiné otázky jako je rozvoj venkova, změna klimatu, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a celosvětové zabezpečení dodávek potravin. (eagri.cz, 2016).

¹³ Subvencí se rozumí finanční příspěvek vlády nebo veřejného subjektu, jenž poskytuje příjemci finanční výhodu. Finanční příspěvek může být ve formě grantu, úvěru, daňové úlevy nebo zboží či služby poskytované státem. Zemědělské subvence EU jsou používány ve formě mechanismu kompenzace rozdílu (přímé platby zemědělcům) nižších světových cen a vyšších cen na vnitřním trhu Evropské unie a jsou poskytovány při vývozu některých zemědělských komodit do zemí mimo EU.

obchodu, a to nejen na úrovni Mercosur – EU, ale také v širších platformách, jako je vyjednávání v rámci WTO. Všichni členové Mercosuru (vyjma Venezuely) jsou členy Cairnské skupiny, která představuje nejsilnější skupinu v rámci WTO bojující za liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky a jejich cílem je odstranit překážky poškozující zemědělství. Velmi aktivním hráčem v tomto vyjednávání je Brazílie, která jako přední vývozce zemědělských výrobků se staví velmi odmítavě k subvencím a protekcionistickým opatřením rozvinutých zemí, především EU (Kursa, 2016).

Evropská unie se snaží chránit své citlivé zemědělské výrobky před levnými dovozy z Brazílie a Argentiny, kde jsou výrobní náklady mnohem nižší než v EU. Zavádí proto vysoká cla a protekcionistické opatření, aby ceny evropských zemědělských výrobků byly konkurenceschopné cenám výrobků, které se dováží ze zemí Mercosuru (Thelle, Sunesen, 2011). Evropská unie používá mnoho nástrojů na prosazování otevřeného a mnohostranného obchodního systému ve světě a na ochranu zájmů svých členských zemí, a to zejména v případech, kdy by volný obchod mohl mít nežádoucí dopady na ekonomickou situaci, prosperitu, zaměstnanost či obchodní bilanci. EU provádí kompenzační platbu zemědělcům, která je placena v rámci redistribuce státem a zvyšuje cenu placenou zemědělcům, při čemž spotřebitelská cena zůstává nezměněna (spotřebitelé nečelí cenové změně). Cla umožňují chránit určitá evropská odvětví před konkurencí ze zahraničí, ale také mohou podporovat dovoz výrobků, o které EU jeví zájem z hlediska nezbytných vstupů pro rozvoj výroby. Kvóty EU zavádí především pro obchod se zeměmi, které nejsou členy WTO. Další nástroj představují dobrovolná exportní omezení, což je v podstatě dohoda mezi vyvážející a dovážející zemí, ve které je stanoveno limitované množství výrobků, jež může vývozce vyvést do země dovozce. Antidumpingová opatření umožňují omezit dovoz zboží (nejčastěji ve formě cel) a užívají se v případech, kdy výrobce nabízí zboží za nižší cenu než za cenu běžnou na domácím trhu nebo v případě dotování vývozu. Pokud příliš roste dovoz určitých výrobků do EU, zavádějí se protisubvenční a ochranná opatření. (Fričová, 2016).

Z evropské strany jsou největší obavy v případě uzavření dohody spojeny s potravinářsko-zemědělským odvětvím Společného trhu Jihu. Tradiční zemědělská evropské státy Francie a Polsko se zejména obávají, že by se odstraněním překážek obchodování zvýšil

export ze zemí Mercosuru, který by ohrozil evropskou důležitou skupinu výrobků, do které spadá cukr, maso, ovoce a zelenina. Evropská unie se také domnívá, že ze strany Mercosuru panuje příliš velký protekcionismus týkající se zejména průmyslových výrobků (auta, chemický výrobky) a také v menší míře zemědělských produktů. Dále se EU obává rizika neplnění norem ochrany označení původu, nízké normy ohledně nezávadnosti potravin a ochrany životního prostředí a v neposlední řadě nedostatečné transparentnosti u veřejných zakázek.

Před uzavřením vyjednávání o Asociační dohodě v roce 2004 EU předložila návrh liberalizovat 86,25 % celkového dovozu zemědělských produktů, ale v současné době je práh pro vyjednávání pravděpodobně nastaven výše. Stanovení určitých kvót zvyšuje možnosti vyjednávání. Se vznikem zóny volného obchodu by se zvýšil dovoz zemědělských výrobků, s čímž souvisí mnohé rizika, kterým by se však dalo předejít, pokud by do jednání o dohodě o přidružení byl zahrnut požadavek přiměřeného plnění stejných standardů při výrobních procesech jak v Mercosuru tak v Evropské unii (environmentální standardy, nezávadnost potravin, dobré životní podmínky zvířat atd.) Představitelé EU se také obávají zvýšení potravinové závislosti v EU, proto by v dohodě měly být obsaženy nástroje, které by zabránily růstu intenzivního a málo intenzivního zemědělského modelu. Naproti tomu u průmyslových výrobků neexistuje tolik překážek a vzájemné dohoda v těchto otázkách je reálnější. Duševní vlastnictví představuje zejména pro Brazílii velmi citlivou položku a mělo by být předmětem vývojových nebo přechodných doložek na základě stanovení WTO (Zufiar, 2011).

Evropští producenti musejí v zemích Mercosuru čelit vysoké míře protekcionismu a s tím spojeným investičním a obchodním bariérám, které spadají do dvou kategorií. První z nich tvoří tarifní a netarifní bariéry (vnější překážky), které omezují dovoz z EU do Mercosuru. Druhou kategorií představují stále přetrvávající překážky bránící volnému pohybu zboží uvnitř Mercosuru (vnitřní překážky). Ty brání především volnému obchodování podniků, které jsou umístěny ve více než jedné zemi Mercosuru. Společný vnější sazebník u mnoha produktů zůstává stále vysoký a někdy se musí platit dvakrát (když zboží překročí hranice Mercosuru a poté když je s ním obchodováno v rámci Mercosuru). Mercosuru stále netvoří účinnou jednotnou celní unii, jelikož stále

přetrvávají rozdíly mezi jednotlivými národními obchodními režimy. Hlavními problémy jsou dále nedostatečná domácí konkurence uvnitř Mercosuru, nedostatečná otevřenost obchodu a investic, vysoká vnější cla a vysoká míra korupce (Thelle, Sunesen, 2011).

Nejvíce protekcionistických opatření převládá na straně Brazílie, která se stále uchyluje k opatřením na hranicích i za hranicemi. Zejména poskytuje velkou měrou diskriminační podporu mnoha hospodářským odvětvím místní ekonomiky. Investice jsou pro EU v tomto regionu velice omezené, jelikož mnoho odvětví (včetně sdělovacích prostředků, letectví, dopravy, těžby a zdravotní péče) podléhá omezením zahraničního vlastnictví. EU přináší ztrátu brazilské uplatňování daní a subvencí podmíněné místním obsahem a to zejména, co se týče dovozu automobilů, elektroniky, strojírenských výrobků a dalších automatizovaných zařízení. V oblasti sanitárních a fytosanitárních opatření Brazílie zachovává dlouhé, složité a nepředvídatelné postupy schvalování, a to v souvislosti se schvalováním označení produktů živočišného původu, prodlevy při provádění auditů nebo nákladné analýzy rizik souvisejících se škodlivými organismy u produktů rostlinného původu, jehož provádění má na starost příslušný brazilský orgán. Pro EU to má za následek značný počet nahromaděných žádostí o uvedení živočišných a rostlinných produktů na trh, jejichž vyřízení trvá dlouhou dobu. Další problém představuje brazilské neuplatňování mezinárodních norem, které se týkají regionalizace škodlivých organismů a chorob rostlin a nálezů zvířat, kdy často dochází k prodlevám v EU při předběžné evidenci zařízení, jež chtějí exportovat produkty živočišného původu do Brazílie (Evropská komise, 2016).

Další překážku pro uzavření Asociační dohody představují strukturální slabiny Mercosuru, mezi které spadají nízká úroveň meziregionálního obchodu, převaha mimoregionálního obchodu, nedostatečné sdílené sítě a struktury, nedokončená celní unie, nízká koordinace makroekonomických politik a slabé regionální instituce (Zufiaur, 2010). Navíc Mercosur oproti EU se nenachází na takovém stupni integračního procesu, což dokazuje například to, že za EU vyjednávají komisaři, zatímco za Mercosur jednotliví ministři, případně vyjednávači členských zemí, kteří hájí především zájmy svých zemí. Problémem je také výrazná asymetrie, která se týká především Uruguaye a Paraguaye, které jsou oproti Brazílie a Argentině malé země s menšími ekonomikami, které

v konečných rozhodovacích procesech Mercosuru nemají takové pravomoci. A také, že Brazílie pokládá Mercosur za součást své dlouhodobé rozvojové strategie a čerpá z tohoto integračního procesu nejvíce výhod (Suja, 2004).

V současné době se jako překážka pro uzavření Asociační dohody mezi EU a Mercosurem může jevit také mnoho problémů, s kterými se potýká Evropská unie, jako je dluhová krize v eurozóně, migrační krize, vystoupení Británie z EU a také mnohé další vnitřní problémy. Také Mercosur trápí mnoho vnitřních problémů – ekonomická krize v Brazílii a Argentině, rozsáhlá krize ve Venezuele, kde dochází k porušování lidských práv a demokratických principů, s čímž souvisí otázka zachování jejího členství v Mercosuru. V předešlých letech uzavření dohody z členských států Mercosuru nejvíce bránila Argentina, jelikož Kirchnerovi (bývalá prezidentka Cristina Fernández de Kichner a její manžel a prezidentský předchůdce Néstor Kichner) nebyli příliš nakloněni EU a prosazovali mnoho protekcionistických opatření na ochranu trhu. Během jejich vlády se navíc ekonomická situace v Argentině výrazně zhoršila a obchod s EU měl v minulých letech klesající tendenci. Na konci roku 2015 však proběhly prezidentské volby a současný prezident M. Macri prohlásil, že stojí o podepsání Asociační dohody s EU, co nejdříve. I přes všechny zmíněné vnitřní problémy obou bloků, stojí Mercosur a EU o podepsání Asociační dohody, o čemž svědčí fakt, že v červnu letošního roku došlo k předložení vzájemných nabídek (BusinessInfo.cz, 2016)

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zaměřovala na analýzu potenciální zóny volného obchodu mezi Evropskou unií a Mercosurem, která by měla vzniknout podepsáním Asociační dohody. K formování vztahů mezi EU a Mercosurem dochází na počátku 90. let, kdy začíná vznikat spousta nových integračních projektů a toto období se označuje jako tzv. nový regionalismus. Asociační dohoda je příkladem interregionalismu, kdy dochází k propojení dvou integračních celků, které jsou od sebe teritoriálně vzdálené a mají odlišnou strukturu fungování. Podepsáním této dohody by vznikla dosud největší zóna volného obchodu na světě s více jak 750 miliony obyvatel.

Z analýzy vzájemné obchodní výměny vyplývá, že Evropská unie je největším obchodním partnerem Mercosuru, což dokazuje 20 % podíl EU na celkovém obchodu Mercosuru. EU je rovněž největším zahraničním investorem v regionu, přestože v poslední době čelí významnému ohrožení ze strany Číny, ostatních členů uskupení BRICS (zejména Indie a Ruska) a také USA. Z komoditní struktury vzájemného obchodu vyplývá, že země Mercosuru vyváží do EU především zemědělské výrobky a surovinové materiály, které se řadí do skupiny výrobků s nízkou přidanou hodnotou. Zatímco EU dováží do Mercosuru především průmyslové výrobky (stroje, automobily, chemické látky). V posledních letech došlo k poklesu vzájemného obchodu z důvodu ekonomických problémů jednotlivých států uskupení Mercosur (především Brazílie a Argentiny). Přesto však má vzájemné obchodní partnerství dynamický potenciál, jelikož obě strany si mají co nabídnout.

Evropská unie vyjednává o Asociační dohodě s Mercosurem od roku 1999 a základem pro budoucí vyjednávání se stala Mezuregionální rámcová dohoda o spolupráci. Asociační dohoda je postavena na třech pilířích, kterými jsou politický dialog, obchod a vzájemná spolupráce. V roce 2004 došlo k přerušení vyjednávání z důvodu nedostatečně ambiciózních nabídek na obou stranách. K obnovení vyjednávání došlo v roce 2010. Během let 2010-2012 se uskutečnilo celkem 9 negociačních kol a celkem jich od roku 1999 proběhlo již 25. Od roku 2010 byl neustále odkládán termín výměny vzájemných nabídek, ke které došlo v květnu roku 2016. EU a Mercosur přišly s novými nabídkami

v oblasti vzájemného přístupu na trh a k výměně nabídek došlo zejména díky změně v politickém vedení Argentiny a také silícímu tlaku Brazílie na uzavření dohody. V průběhu října proběhlo negociační kolo vyjednávání mezi EU a Mercosurem, na které proběhla celá diskuze nad celou řadou návrhů a textů. Nejvíce překážek pro uzavření dohody zůstává v oblasti zboží, veřejných zakázek a veterinárních a fytosanitárních opatření. Uzavření Asociační dohody bude v budoucnosti záležet na ochotě obou stran se vzájemně dohodnout na podmínkách, které by byly přijatelné pro obě strany.

Hlavním cílem práce bylo identifikovat hlavní překážky vyjednávání, které brání vzniku zóny volného obchodu. Největší překážku představuje zemědělství, které je pro obě strany důležitým a citlivým tématem. Evropská unie se snaží chránit své zemědělské výrobky před levnými dovozy ze zemí Mercosuru a využívá na to ochranné prostředky, kterými jsou vysoká cla, dovozní kvóty a také poskytování vývozních dotací evropským zemědělcům. Naopak země Mercosuru v čele s Brazílií uplatňují protekcionistické opatření především na průmyslové výrobky dovážené ze zemí EU. Překážkou uzavření dohody jsou také strukturální slabiny Mercosuru, mezi které spadá nízká úroveň meziregionálního obchodu, nedokončená celní unie, nízká koordinace makroekonomických politik a slabé regionální instituce. Problémem je také nedostatečná konkurenceschopnost a vysoká míra korupce v zemích Mercosuru. Navíc Mercosur i Evropskou unií trápí v poslední době mnoho vnitřních problémů. Evropská unie se obává, že kdyby k podepsání Asociační dohody nedošlo, bylo by její obchodní postavení v regionu Latinské Ameriky ohroženo Čínou a USA, jejichž vliv regionu narůstá a je možné, že oba státy budou stát o uzavření Asociační dohody s Mercosurem.

Závěrem je možné říci, že podepsáním Asociační dohody mezi Evropskou unií a Mercosurem by vznikla zóna volného obchodu, která by pro obě uskupení měla mnoho pozitivních dopadů. Zejména by došlo k liberalizaci obchodu a odstranění vzájemných překážek obchodování, čímž by došlo ke zvýšení vzájemného obchodu, což by mohlo napomocť především zemím Mercosuru posílit jejich ekonomiku a odstranit mnoho vnitřních problémů. Otázkou však zůstává, jak obě strany budou schopny podniknout určité ústupky v nabídkách přístupu na vzájemné trhy a jestli dojde k vzájemnému konsenzu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje:

1. ADAMCOVÁ, Lenka a Ivo GOMBALA. *Regionální ekonomická integrace v Asii, Africe a Latinské Americe*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 117 s. ISBN 80-245-0152-X.
2. BENEŠ, Vít a Zbyněk DUBSKÝ. *Problémy mezinárodní politiky očima mladých badatelů*. Praha: Oeconomica, 2006, 178 s. ISBN 80-245-1122-3.
3. BÉREŠOVÁ, Gabriela. *Medzinárodné organizácie*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 284 s. ISBN 978-80-7552-032-6.
4. CIHELKOVÁ, Eva. *Nový regionalismus: teorie a případová studie (Evropská unie)*. Praha: C.H. Beck, 2007, 361 s. ISBN 978-80-7179-808-8.
5. CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2003, xxxii, 709 s. ISBN 80-7179-804-5.
6. HRABÁLEK, Martin. *Aktuální rozvojové problémy Latinské Ameriky*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014, 93 s. ISBN 978-80-7509-035-5.
7. LAURSEN, Finn (ed.). *Comparative regional integration: Europe and beyond*. Farnham, Surrey: Ashgate, c2010, 282 s. ISBN 978-1-4094-0181-0.
8. NEKVAPIL, Václav V. *Vnější vztahy Evropské unie*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2008, 143 s. ISBN 978-80-87092-00-2.
9. ROMANCOV, Michael a kol. *Mezinárodní organizace*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 192 s. ISBN 978-80-7380-310-0.
10. SPRINGEROVÁ, Pavlína. *Jihoamerická integrace: od ekonomických motivů k ideologickým*. In: Waisová, Šárka a kol.: *Regionální integrační procesy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 251-276. ISBN 978-80-7380-232-5.

11. TELÒ, Mario. *European Union and new regionalism: competing regionalism and global governance in a post-hegemonic era*. Third edition. Surrey: Ashgate, 2014, 478 s. The international political economy of new regionalisms series. ISBN 978-1-4724-34395.
12. USTSIUHAVA, Hanna. *Evropské unie a Mercosur*. Praha, 2014. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.
13. VALICA, Kamil. *Partnerství mezi Evropskou unií a Mercosurem: faktory ovlivňující jeho vývoj*. Praha, 2027. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.
14. WAISOVÁ, Šárka a kol. *Regionální integrační procesy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 507 s. ISBN 978-80-7380-232-5.

Internetové zdroje:

15. BusinessInfo.cz. *Argentina: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. 2016-06-01 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/brazilie-vztahy-zeme-s-eu-18908.html>.
16. BusinessInfo.cz. *Brazílie: Vztahy země s EU* [online]. 2016-06-01 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/brazilie-vztahy-zeme-s-eu-18908.html>.
17. BusinessInfo.cz. *Brazílie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. 2016-06-01 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/brazilie-vztahy-zeme-s-eu-18908.html>.
18. Encyclopaedia Britannica. *UNASUR* [online]. 2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/UNASUR>.
19. EUROPA-EU. *EU-Latin America & the Caribbean Summit: Conclusions*. 2002-05-17 [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/lac/madrid/dec_02_en.pdf.

20. Evropská komise. *Politiky Evropské unie: Obchod*. [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2016, 16 s. ISBN 978-92-79-55730-9. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <https://bookshop.europa.eu/en/trade-pbNA0216154/?CatalogCategoryID=sciep2OwkgkAAAE.xjhtLxJz>.
21. Evropská komise. *Zpráva komise Radě a Evropskému parlamentu o překážkách obchodu a investic a o protekcionistických tendencích 1. července 2014 – 31. prosince 2015*. [online]. Brusel, 2016-06-2016. [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52016DC0406>
22. EurActiv.cz. *Farmáři kvůli dohodě s Mercosurem mohou přijít o miliardy eur*. [online]. 2011-05-02 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/obchod-a-export/farmari-kvuli-dohode-s-mercasurem-mohou-prijit-o-miliardy-eur-008725/>
23. European Commission. European union, Trade in goods with Mercosur. *In: Portál Europa.eu* [online]. 2016-11-04 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113488.pdf.
24. European Commission. European union, Mercosur *In: Portál Europa.eu* [online]. 2016 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercotur/>.
25. EUROSTAT. *Database: EU direct investments – main indicators*. [online]. 2015-07-16 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.
26. Fričová, Vítězslava. Obchodní politika. *In: EUROSKOP.CZ* [online]. 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>.
27. Chvátalová, Kristýna. Co brzdí vyjednávání Asociační dohody mezi EU a Mercosurem. *In: Hospodářské noviny [online]*. 2014-12-16 [cit. 2016-11-30]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-63266650-co-brzdi-vyjednavani-asociacni-dohody-mezi-eu-a-mercasurem>

28. KEGEL, Patricia Luíza a AMAL, Mohamed. *MERCOSUR and its current relationship to the European Union: prospects and challenges in a changing world* [online]. Bonn: Zentrum für Europäische Integrationsforschung, 2012, 38 s.[cit. 2016-11-18]. ISBN 978-394-1928-114. Dostupné z: https://www.zei.uni-bonn.de/dateien/discussion-paper/dp_c209_kegel_amal.pdf.
29. Kurša, David. MERCOSUR. In: *EUROSKOP.CZ* [online]. 2016 [cit. 2016-12-5]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9139/sekce/mercosur/>.
30. MercoPress.com. *Venezuela loses Mercosur voting rights in December, announces Uruguay*. 2016-11-19 [online]. [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://en.mercopress.com/2016/11/19/venezuela-loses-mercosur-voting-rights-in-december-announces-uruguay>.
31. Ministerstvo zemědělství České republiky (eAGRI). *Společná zemědělská politika*. [online]. 2016 [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>.
32. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky (MPO). *Systém tvorby obchodní politiky EU vůči třetím zemím*. 2015-07-31 [online]. [cit. 2016-11-30]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/tvorba-principy-a-strategie-obchodni-politiky/system-tvorby-obchodni-politiky-eu-vuci-tretim-zemim--38699/>.
33. Ministry Of Foreign Affairs. MERCOSUR. In: *Portal Brasil* [online]. 2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.itamaraty.gov.br/en/politica-externa/integracao-regional/6347-mercosur-en>.
34. Novák, Petr. Evropská komise. In: *EVROPSKÝ PARLAMENT* [online]. 9/2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.3.8.pdf.
35. SICE (Foreign Trade Information System). *MERCOSUR-European union*. [online]. 2016 [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/MER_EU_e.asp.

36. SICE (Foreign Trade Information System). *MERCOSUR- EU joint communiqué on exchange of negotiating offers*. [online]. 2016-05-11 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: http://sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/Announcement_CNBMMeet_Oct2016_e.pdf
37. SICE (Foreign Trade Information System). *Mercosur – EU Joint communiqué on the XVI negotiating round, 10-14 October 2016* [online]. 2016 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: http://sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/Announcement_CNBMMeet_Oct2016_e.pdf
38. SICE (Foreign Trade Information System). *Seventeenth meeting of the MERCOSUR-European union bi- regional negotiations committee: Final Conclusions*. [online]. 2016 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/BuenosAires2010_e.pdf
39. SUJA, Miroslav. *Asociační dohoda EU – Mercosur* [online]. Mezinárodní politika, 2004, č. 12, s. 22-23. [cit. 2016-12-07] Dostupné z: <http://www.dokumenty-iir.cz/MP/MPArchive/2004/MP122004.pdf>
40. RENWICK Danielle. *Mercosur: South America's Fractious Trade Bloc*. In: Council on Foreign Relations [online]. 2016-10-05 [cit. 2016-11-09]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/trade/mercosur-south-americas-fractious-trade-bloc/p12762>.
41. THELLE, Martin H. a SUNESEN, Eva R. *Assessment of barriers to trade and investment between the EU and MERCOSUR*. In: Evropská komise – Generální ředitelství pro obchod, [online]. 2011 [cit. 2016-12-5]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/november/tradoc_148370.pdf
42. TIMOSSI, Adriano José. *Mercosur-EU Relations - Historical background and perspectives*. In: bilaterals.org [online]. 2006-06-12 [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.bilaterals.org/?mercosur-eu-relations-historical&lang=en>.
43. TOMAZINI, Rosana. *Mercosur: its structure, course of negotiations and the involvement of the business sector*. In: Mercosur European Union Dialogue [online]. 2012 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <https://eulacfoundation.org/en/system/files/MERCOSUR%20EU%20DIALOGUE.pdf>

44. WIGELL, Mikael. *Seal the deal or lose Brazil: Implications of the EU-Mercosur negotiations*. In: Mercosur European Union Dialogue [online]. 2015 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: http://www.fiaa.fi/en/publication/494/seal_the_deal_or_lose_brazil/
45. ZMRZLÍK, Marek. Argentina je zpátky, oznámil světu nový prezident. *E15 Český export* [online]. 2016, Únor 2016(1) [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/argentina-je-zpatky-oznamil-svetu-novy-prezident-74823.html>.
46. ZUFIAUR, José María. Stanovisko Evropského hospodářské a sociálního výboru k tématu Na cestě k dohodě o přidružení EU-Mercosur: příspěvek organizované občanské společnosti. In: Evropský hospodářský a sociální výbor [online]. REX/315 – EESC 2011-1009. Brusel. 2011-06-15 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.rex-opinions.18149>.

SEZNAMY

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ALBA	Bolívarská aliance pro Ameriky
ASEAN	Sdružení národů jihovýchodní Asie (Association of South East Asian Nations)
BRICS	Společné hospodářské uskupení Brazílie, Indie, Číny, Ruska a Jižní Afriky
CAN	Andské společenství národů
CSP	Strategický dokument (Country Strategy Paper)
CARICOM	Karibské společenství (Carriben Single Market)
CELAC	Společenství latinskoamerických a karibských států (The Community of Latin America and Carribean States)
COMESA	Společný trh pro Východní a Jižní Afriku (Common Market for Eastarn and Southern Africa)
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade)
G-20	Skupina 20 největších ekonomik světa
FTA	Zóna volného obchodu (Free Trade Area)
LAFTA	Latinskoamerická asociace volného obchodu (Latin-American Free Trade Association)
MERCOSUR	Společný trh Jihu (Mercado Común del Sur)

NAFTA	Severoamerická dohoda o volném obchodu (North American Free Trade Agreement)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PZI	Přímé zahraniční investice
SITC	Standardní mezinárodní obchodní klasifikace (Standard International Trade Classification)
SZP	Společná zemědělská politika
UNASUR	Unie jihoamerických národů (Union of South American Nations)
USA	Spojené státy americké (The United States of America)
WTO	Světová obchodní organizace (The World Trade Organization)
ZVO	Zóna volného obchodu

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vývoj obchodu se zbožím mezi Mercosurem a EU v letech 2005-2015, Zdroj: vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016.....	39
Obrázek 2: Komoditní struktura vývozu z Mercosuru do EU (dle členění SITC) v roce 2015, Zdroj: vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016.....	40
Obrázek 3: Komoditní struktura dovozů do Mercosuru z EU (dle členění SITC) v roce 2015, Zdroj: vlastní zpracování na základě dokumentu Evropské komise, 2016.....	40
Obrázek 4: Vývoj toků přímých zahraničních investic mezi Mercosurem a EU v letech 2009-2012 v mld. EUR, Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů Databáze Eurostat, 2016	41

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Hlavní obchodní partneři Evropské unie v roce 2015.....	37
Tabulka 2: Hlavní obchodní partneři Mercosuru v roce 2015	37